

Tajné
Výtisk č.: 1

P Ř E P I S

diskuse na zasedání vědecké rady Kriminalistického ústavu VB FSVB
podle magnetofonového pásku

Dr. Šonka:

Tolik naše souborné vyjádření a nyní, prosím, soudruzi, kdybyste ještě dovolili, vzhledem k tomu, co bylo řečeno v úvodu, aby toto vyjádření několika slovy doplnil ještě s. Ivanov.

Ivanov :

Jmenuji se Ivanov a chtěl bych jenom několik poznámek. Potom, bude-li třeba, tak k těm jednotlivým oponentským posudkům mám tady své připomínky. Chéřtl bych jenom s. pplk. Vojnu doplnit v tom, že to zkoumání nezapadalo nebo nezačalo v roce 1968, on citoval dopis z prosince 67. Já bych chtěl jenom upozornit, že má první schůzka s min. kultury Hofmanem se konala na jaře 67 a tehdy jsem mu během celého odpoledne, tedy jsem se snažil jej přesvědčit, že je třeba, aby došlo k novému zkoumání. On tehdy zavolal svého náměstka, ing. Chňopka. Byli jsme spolu na obědě a já mu tam vysvětlil, proč je třeba nové zkoumání provádět. Takže to bylo na jaře 67. A první schůzka zde už, to znamená po rozhodnutí Kudrny, se konala 29.6. 67. Tehdy jsem poprvé v životě viděl ing. Sittu, Srnce a další. Takže je to nakonec v tom našem kalendářním postupu. Takže je to možná malichernost, ale chtěl bych jenom upozornit, že první konzultace s přf. Zikou a s dalšími jsem já prováděl v roce 66 a u Hofmanna jsem byl v roce 67 a v červnu 67 se konala první schůzka tady, a nikoli tedy v roce 68.

Pak bych chtěl tady ještě doplnit Dr. Šonku jednou věcí.

S tou chemií a tím, že jsme se původně zaměřili na chemii, to jsem asi způsobil já. Když jsem tehdy seděl u ministra Hoffmana, citoval

jsem mu dva Gebauerovy citáty z roku 1886. Gebauer tehdy říká:

„Jest nevyhnutelně potřebí, aby k nové zkoušce jazykové přidružila se také nová zkouška paleografická a chemická,“ konec citátu.

A další citát: Gebauer: „, Pro rozhodnutí konečné jest nevyhnutelně potřebí, aby k novému posouzení jazykovému přidružilo se také nové prozkoumání paleografické a chemické , , .

„Budou-li tyto zkoušky, t.z. paleografie a chemie, sto, aby bezpečně dokázaly starobylost RK a RZ, podřídí se tomu pochybnosti fyfologické a pro odchylky zejména jazykové bude nám hledati pravděpodobný výklad jiný.“ Gebauer v roce 1886 se domníval, že chemie podá, může podat rozhodující slovo. To jsem tehdy citoval Hoffmanovi a říkal jsem mu, že je třeba z tohoto vycházet. A jestliže v roce 1886 dopadly zkoušky tak, jak dopadly, je třeba je prověřit. A výsledek těch zkoušek v roce 86 byl tento: Bělohoubek říká - „Uváživ výsledky zkoumání zrale a nestranně, dospívám k závěru při této zprávě k poznatku, že RK se chová po stránce mikroskopické a mikrochemické v podstatě tak, jako nepochybně starobylé rukopisy věků, do něhož se klade.“ Jinými slovy Gebauer v roce 86 říká, chemie to rozhodne, načež tedy požádali chemiky, aby to rozhodli. A chemikové v roce 86 po několikaměsíčním bádání došli k závěru, že se to chová jako středověké památky. A já jsem tehdy Hoffmanovi řekl, že tento rozpor, poněvadž všechny ostatní vědy, sociologie, lit. historie, jazykověda, došly k závěru, že běží o falza, a chemie, věda exaktní, došla v roce 86 k tomuto závěru; a to že je třeba vysvětlit. A poněvadž Gebauer (já nejsem chemik, já jsem filosof) poněvadž Gebauer tehdy v roce 86 dával důraz na chemii, řekl jsem Hoffmanovi, že by bylo potřebí, aby on požádal min. vnitra, aby se konaly nové chemické zkoušky. Já tehdy netušil, že chemie nám tento případ nerozhodne a že daleko důležitější, jak se pak ukázalo, je paleografie, že daleko důležitější je restaurátorský pohled. V tom se nakonec všichni nebo mnozí oponenti shodli a já pak můžu k jednotlivým hovořit, poněvadž třeba ředitel Janák říká, že chemické zkoušky

mají v této spojitosti jen podpůrný význam, říká Janák teď, nebo i s. z VÚMV, říkají, že tento klad, pokud k nějakému došlo, není však zásluhou zkoumání chemického, nebo prostě že chemie, říká to s. Mencl, že chemie je podpůrná věda v tomto našem zkoumání, pomocná věda, ovšem toto jsem já, když jsem žádal Hoffmana, netušil. To netušil ani Gebauer. To jsme netušili nikdo a teprve během zkoumání se zjistilo, že je třeba jít asi jinou cestou a proto jsme si dovolili ~~xxx~~ stylizovat toto prohlášení, abychom vysvětlili, proč v určité etapě jsme nechali chemické zkoušky a šli jsme tedy dál, šli jsme tedy na paleografii, poněvadž paleografie byla tou vědou, jak se nyní ukázalo, která může problém vyřešit. Takže to jsem chtěl říct jenom úvodem a pak se k jednotlivým připomínkám oponentů, bude-li to třeba, vrátím. Jen na úplný závěr bych chtěl dodat, že pokud s. Vojna citoval závěry jednotlivých oponentů, že to citoval přesně, já bych ho ovšem maličko doplnil, že s. Janák na svůj závěr svého posudku říká: „kompletní expertiza přinesla nové a podstatné informace v otázce starobylosti zkoumaných rukopisných památek. ... Nabyl jsem jistoty o zásadní správnosti závěrů kompletní expertizy“, to říkal. s. ředitel Janák. A nebo s. Tomek. Na př. jen abych doplnil to, co říkají oponenti: předložená zpráva, cituji - „působí velmi dobrým dojmem. Shrnuje rozsáhlý materiál velmi systematicky a vyslovené závěry jsou jednoznačné.“ No, ale k tomu můžeme pak k jednotlivým oponentským posudkům, bude-li potřeba, přikročit. Takže v podstatě jsem chtěl říct, že počátek zkoumání je nutno klást na rok 67, kdy jsem hovořil s ministrem Hoffmanem, s nám. Chňoupkem a kdy jsme se 29.6. tedy poprvé setkali. Já jsem poprvé tu viděl jak vypadá KÚ. Tedy jestliže ten dopis má datum prosíne, jistě je to v pořádku, ovšem ty naše schůzky začaly během roku 67. A k těm jednotlivým závěrům jsem ~~xi~~ tedy citoval přesné citáty.

Vyjádření stanoviska oponentů :

doc. Janák: Tedy já jsem měl v úmyslu poopravit s. náčelníka
Vojnu ve smyslu, který byl řečen. Můj názor na podstatu
věci je kladný. Považuji výsledky, které byly nalezeny, za podstatné
a doložené. Lituji pouze jako chemik, že metody, které k dispozici v
dané době byly, dovolovaly by patrně více, než by chemie mohla v daném
zkoumání hrát. Pravděpodobně by některé věci mohly být i chemickým
důkazem. Ve svém posudku jsem rozebral konkrétní případy, když by
tomu tak pravděpodobně bylo. Došel jsem ale k závěru, že nedoporučuju
v současné době snad opakovati tato zkoumání, protože jsem nabyl
dojmu, že jest spor vyřešen. ~~Maxx~~ Nenavrhuji tedy nové chemické
zkoumání v současné době. Pravděpodobně se k tomu v budoucnu bude
možné vrátit, ale není to nezbytné pro posouzení podstaty toho, co
autoři předložili.

s. Sabina : Já nemám ~~připomínek~~ k tomu; co jste řekli, je v podstatě
to, co jsem napsal ve svém posudku. Snad bych ještě
doplnil ještě to, co tam řečeno nebylo a sice možnosti, proč nebyla
využita elektronová mikroskopie nanejvýš tedy rastrovací elektronová
mikroskopie, která má velmi vysokou rozlišovací schopnost právě tady
v těch otázkách jednak razur jednak stanovování jednotlivých vrstev
těch iniciál atd. Tam by samozřejmě ta stereoskan mikroskopie řekla
asi podstatně víc, než ty mikroskopické ~~zkoušky~~ zkoušky, které byly prováděny.
Zrovna tak se domnívám, že v té otázce, byla tady už jednou vzpomínána,
krystalochemické rozbory k identifikaci těch krystalků - příklad
použití stereoskanu a nebo tedy normální elektronové mikroskopie by
bylo rozhodně účelné. Tam snad bych měl malou připomínku k metodám
ještě, kde tedy se, je to ta strana 118, kde se ~~zkoušelo~~ zkoušelo
vymytím identifikovat ta vyškrabaná a vymytá místa s tím, že tedy ta

železitá složka nemusela být k tomu klišu přidána úmyslně, protože kliš běžný kostní železo obsahuje a zbytky takového klišu na světle tmavnou samy od sebe běžným oxidač. postupem. Mohlo tedy být tímto způsobem dokázáno železo, které bylo obsaženo v klišu, a nemuselo být teda ani v tom písmu, které mohlo být konec konců napsáno i látkou jinou, to je ovšem řečeno v tom závěru, který ~~že~~^{jste} uvedl, kde tedy reklamuju ty chemické zkoušky, kde tedy bylo použito metod celkem primitivních a metod, které jsou na úrovni doby tak před 20 roky, kdy se používaly. Jinak ta reakce na berlínskou modř, je možno říci, že to byl důkaz celkem dostatečný, i když je zase možno ty rozборы doplnit tedy exaktnějšími metodami, na př., jak už jsem říkal, metodou infračervené spektroskopie nebo podobně. To snad by bylo všechno na doplnění toho závěrečného posudku.

ARONIV MV
Pouze pro soudní účely

pplk. ing. Doubek: Z hlediska chemické fotografie použité techniky, které byly použity při této expertize se opírají především o registraci rozdílů reflexních, v některých případech i transmisních a emisních spekter v určitých základních pásmech elektromagnetického spektra. Zkoumané objekty, které jsou představovány souborem různých podkladových látek, různých hmot písem rozdílného chemického původu, stáří a technologie zpracování korespondují tedy úzce s nutnou diferenciací optických vlastností zkoumaných technik a z tohoto hlediska bylo použití této techniky naprosto na místě. Proto taky v některých místech přineslo kladné výsledky. Tyto techniky jsou v současné době všeobecně uznávány i jako vědecky průkazné. Nevýhodou nebo nedostatkem zpracování v této oblasti bylo, že výsledky v oboru vědecké fotografie, elektronové mikroskopie nebyly dokumentovány tak, jak se přísluší na vědeckou práci. Některé výsledky, jelikož tam scházel pracovní deník, jednak scházel i vlastní popis, lze těžko říct, zda skutečně pocházejí nebo byly získány touto technikou nebo technikou jinou.

Navíc současný stav, úroveň techniky by ^{byl} dovoloval při takovém metodičtějším vedení postupu práce, by byl dovoloval kombinovat ještě další části oblasti spekter, konkrétně vzdálenosti IČ oblast, která se v oboru infračervené termovize bezpečně používá i pro zjišťování falzifikátů nebo přemalování různých obrazů. Závěrem bych chtěl říci, že pro řešení tohoto daného úkolu, který byl z velké části závislý na těch spektrálních rozdílech, optických vlastnostech, uvedené techniky vědecké fotografie byly použity oprávněně a vhodně. Dosažené výsledky však nejsou zcela úplně doloženy podle zvyklostí a nároků na vědecký doklad a používání těchto metod mělo být systematictější a komplexnější. Systematictější ve smyslu použití ve všech případech, které skýtají teoretický předpoklad pro pozitivní uplatnění příslušné techniky, a komplexnější z hlediska využití nebo aspoň prověření i dalších technik vědecké fotografie a optoelektronického zobrazování.

pplk. ing. Karnet:

Já bych chtěl za nepřítomného Dr. Šedivého i za sebe říci rovněž k tomu našemu posudku několik slov. Především mně mrzí, že tady není chemik, který se zúčastnil práce a vůči jehož práci tady všichni experti prakticky měli nejvíce výhrad. Za druhé bych chtěl říci, že nemohu tedy souhlasit s tím, aby tato práce ve jménu čehokoliv, třeba i velké české kultury, byla takto uveřejněna, protože neodpovídá tedy žádným zvyklostem vědecké práce a nechci tady opakovat celou řadu různých metodických a jiných chyb. Snad jako tedy při vši účtě také k s. Josefíkovi a Šonkovi zde přítomných, myslím si, že by měli postřehnout právě některé chyby, které tam jsou. Já bych ukázal z toho hlediska odborníků jednu takovou velmi závažnou, kterou doufám, že přesvědčím právě Dr. Šonku, že jaká by to byla chyba, kdybychom v této formě, ve které to bylo předloženo, věc uveřejnili. Tam např. se hovoří na str. 162, že při průzkumu iniciál v ultrafialovém záření byly iniciály prohlíženy jednak dopadajícím ultrafialovým zářením, jednak zářením

procházejícím pergamenem. Zejména tento druhý způsob přinesl pozoruhodné výsledky. S., byli jste u toho? Pamatujete se, jak to bylo děláno? Z odborného hlediska je zcela nejasné, co jste vlastně ~~viděli~~ pozorovali. Ultrafialové záření není, jak známo, lidskýma očima vidět. Ten popis na té straně 162 neříká, co vlastně tedy bylo vidět. Když se prosvítí UV zářením, tak jste viděli zářící tedy písmo nebo zářící okolí, to já nevím, ale rozhodně to tam vůbec není napsáno, takže i z toho elementárního hlediska, že UV záření není vidět, už metodicky je nesprávné, abychom v této formě něco zveřejňovali. Nehledě k tomu, jak jsem již řekl, že je tam celá řada metodických chyb, jako na př. že u infrafotografie nebo práce s UV světlem se vůbec nehovoří o zdrojích nebo vlnových délkách, ve kterých to bylo, snad ani na jediné stránce. A těchto chyb je spousta. Proto tedy já jsem hned na začátku naznačil v odporu k tomu, co ~~řekl~~ říkal Dr. Šonka, že by nebylo správné to v této formě uveřejňovat. Z hlediska vědecké práce je to lajdáctví.

Považuji za klad to, co je nepochybné a jasné, že s. objevili, že RZ je palimpsest a dokonce co bylo v původním textu a snad mně tedy dovolíte poděkovat Dr. Šonkovi. Na druhé straně, řekl bych z hlediska vědecké etiky se mně naprosto nelíbí, že v tom posudku jste nevzpoměli na př. starých prací Cordy a Šafaříka, kteří celou řadu věcí totiž předjímali už výsledky před více než 100 lety, které dokonce ani vaše práce nerozebírá. Tak na př. Šafařík si stýská, že v RZ je v písmu vespod měď, navrch železo a kdybych šel do detailů, tak dokonce vy tam opakujete někde u těch slov, jak je ta iniciála N a malé písm. „ c „ , tak tam se tato zkouška opakuje a nedokazujete ani to, co Šafařík, na př. vůbec nezjišťujete měď; a dále Šafařík si stýská, že „Libušin soud je mi teď více záhadou než dříve“ a ví, že „patrně mezi kovovými součástmi měď nad železo vyniká.“ Je to nakonec víc, než říká váš protokol. Byl to také on, který právě na rozdíl od autorů protokolu podal alespoň jednoduchý chem. důkaz rumělky a mínia, což v tom vašem protokolu úplně chybí.

Proto tedy bych znova řekl~~x~~ asi tak, nebo na závěr bych řekl, že kromě takové polemiky, diskuze výsledků předešlých autorů zvláště, znova tedy opakuju, Cordy a Šafaříka, že také této práci chybí odkazy na celou další odbornou literaturu, především týkající se obdobných odborných problémů, zvláště tedy chemického zkoumání písma na pergamentu. To tam úplně schází a proto také ostatní autoři dalších posudků si stýskají na to, že celá řada věcí není dostatečně průkazných, nereprodukovatelných atd. Končím tedy tím, že bych nedoporučoval, aby se to v této formě uveřejňovalo.

doc. Bauer: Já celkem nemám zvláštních připomínek, jediné bych doplňoval to, co již bylo řečeno. Stejně tak mě zarazilo konstatování, že to je rumělka a minium, nebo že tam vznikalo azuritum, ale nikde není řečeno, jak k tomu došli. Při tom upozorňuji, že již v minulém století existovaly mikroskop. zkoušky ~~u~~ Bořického ~~z~~, mikroreakce, kde na minimálním množství mikroskopicky bylo možné provádět kvalitativní analýzu. Proč těchto zkoušek nebylo třeba použito? Na to jako když se zapomělo. Jinak bych opakoval, co již tady řekli oponenti. Chybí důkazy některých těch látek, i když to není nic těžkého toto provést.

ing. Čermák : Nemám dalších připomínek k posudku, který jsem napsal. Chtěl bych jenom zdůraznit ještě tu okolnost, že všechny spektrální metody, které je možno použít, tak více méně vedou k poškození rukopisu a to se týká i té ~~ky~~ laserové analýzy, kde je to poškození mikroskopické, nicméně zůstává, takže v tomto ohledu by asi nebylo dobré v tom pokračovat.

s. Holub : Nemám připomínek.

s. Mencl : Já bych chtěl říci několik poznámek, protože

jsem zástupce KÚ, pod jehož hlavičkou se tato akce dělala. Svůj posudek jsem zpracoval velice pečlivě. Myslím si, že ho mám také nejobsáhlejší. Věnoval jsem tomu značné procento svého času volného i v pracovní době. Prostudoval jsem k tomu řadu odborné literatury. Myslím, že tak, jak se jednotliví oponenti vyjadřovali a jak to napsali, tak že i v tomto smyslu jsem se k řadě věcí vyjádřil prakticky shodně. Co je charakteristické pro ty protokoly, to je to, že tam chybí v té chemické části ke zkoumání fyzikálněchemickým a optickým popisy metod, pracovní postupy a potom popisy těch činidel, některé nezbytné korektury údaje o použité přístrojové technice, což jsou dneska běžné formy vědecké publikace, kdy v každém časopise to najdete. Je to psáno tak, aby každý, kdo to bude číst, tedy specialista, mohl posoudit, zda je to možný, případně v pozdějších letech, kdy se opakuje takovéto zkoušky, se mohlo dojít k závěru, jestli to bylo nebo nebylo správné.

s. Tomek : Jak jsem včera četl posudky, tak se názory chemiků zde přítomných shodují. Mohl bych dlouze hovořit o výběru optimálních postupů chemických, o úplnosti těchto postupů. Domnívám se na druhé straně, že chemie zde u této zprávy skutečně měla více méně podpořit komplexní pohled na tyto rukopisy, který zahrnoval odborníky z řady jiných vědních oborů, a je nutno si stanovit nějak předem meze a možnosti tohoto výzkumu. Na př. Bruselský institut královský, který byl zřízen před mnoha lety čistě k tomuto účelu, t.z., aby zkoumal chemickými metodami rukopisy, malířská díla, plastiky a j. materiály, disponuje všemi těmito metodami, které byly v posudcích uvedeny, ať je to mikrosonda, rentgen - difrakční metody aj. Jelikož v tomto oboru pracuji, mohu na druhé straně říci, že je třeba tak nějak si uvědomit, co je možné s rukopisem dělat a co zůstává našim zbožným přáním., protože nějak rozhodnout v rámci tohoto ústavu o, dejme tomu, o vhodnosti nějaké analýzy a nevidět ten materiál, je dost odvážné a proto sice souhlasím

tady s chemiky zde přítomnými, že nebyly vyčerpány všechny nedestruktivní postupy, které jsou dnes běžné, ale byla-li tady chemie použita k podpoření důkazů jiných expertů z jiných vědních oblastí, ^{pak} já si myslím, že se celý ten problém redukuje na otázku, zda podpořit nějaké závěry, o jejichž pravdivosti nepochybuji, nebo o obecné pravdě těch závěrů a nebo provádět nějaký takový komplexní průzkum materiálů z hlediska ~~technologie~~ historické technologie. Potom by nám zdaleka nestačil materiál, který je k dispozici. Já pracuji osobně v oblasti polychromie deskových středověkých obrazů i moderních a polychromie plastik, kde situace je, dejme tomu, že pracujeme s kvanty 20-30 μg . Ovšem u fukopisů, kde ten požadavek v podstatě k odběru vzorku je prostě daleko obtížnější, je nutno upustit od celé řady postupů dnes v literatuře uváděných. Já jsem v těch oponentních posudcích četl řadu podnětů i názrů. Na př. byl - li bych požádán na svůj názor, tak bych rozhodně nepoužíval třeba kombinaci laseru s emis. spektrografií. Rozhodně bych zvolil na př. elektronovou mikrosundu jako daleko vhodnější jako nedestruktivní postup. Mohu kritizovat řadu nedostatků z hlediska chemického. Ve zprávě se řada věcí konstatuje a nejsou nejmenším způsobem prokázány a není možno říkat, třeba: „je tam klovatina nebo kliš“, když se jedná vlastně skupinově o naprosto odlišné látky organické. Jednou tady pracují s polysacharidem zase na druhé straně s bílkovinou, kde by stačil pouhý test rozpustnosti. Polysacharidy i po 500 letech jsou rozpustné ve vodě na rozdíl od aminokyselin atd. To nějak v tomto směru je ta práce snadno napadnutelná a řada formulací je dost nešťastných. Rovněž základní důkazy minia ~~a rumělky~~ a nějakého kationdu olova, dejme tomu, rumělka nebyly vůbec v této zprávě rozvedeny. Formulace „pojidlo pojené vápnem“ a tdy V té době přicházelo v úvahu pože síran vápenatý, který zase nebyl nijak dokázán. Kliš nebyl dokázán. Existují dnes postupy na př. plynové chromatografické nebo chromatografie na tenké vrstvě, kde je možno skutečně pracovat s řádově s kvanty 5 μg . Otázka je, jestli by byla

možno tyto chemické analyzy na tom rukopisu provést. Upozornuji ovšem, že na př. madam Frýdřová, která je vedoucí laboratoře v Louvre a specializuje se na chemické analyzy rukopisů (Její zprávy vám mohu kdykoliv dát k dispozici, jsou vedeny v ... , což je specializovaný časopis chemický, který nějak tak řeší problematiku chemickou v oblasti umění), tak většinou se snaží analyzovat materiály tak, jak tady uvedl doc. Bauer., mikrochemickými testy anorganické podíly a u organických podílů, kde problematika je daleko složitější, velmi často se omezí na pouhé konstatování (skupinových) skupin organických látek. To zn. dokazují, dejme tomu, bílkovinu jako takovou, polysacharid jako takový, pryskyřice jako taková a pod. Protože ani dnešní fyz. chem. postupy velmi rafinované např. nedají v tom kvantu, které máme k dispozici, zdaleka odpověď třeba na směs nějaké přírodní pryskyřice a nějakého oleje, který za 500 let zpolymeroval a zoxydovaly veškeré dvojně vazby, takže je to problematika velmi obtížná. Tyto aplikace byly všechny mnohokrát publikovány s nevalným výsledkem, takže upozorňuji, že asi celý problém, jak ho vidím já, je ten, zda děláme rozbor materiálu rukopisu z hlediska dokonalejšího poznání použité historické technologie a nebo zda všechny chemické postupy vedly pouze k podepření, bych řekl, zjištění ostatních expertů z jiných vědních oblastí. Rozhodně nesouhlasím s mnohými formulacemi v té zprávě, které z hlediska chemika, na př. parametry přístrojů, technické údaje nejružnější, nejsou ani zmínkou nějak uvedeny. Bych řekl běžné některé skutečně drobné chyby a atd. a td. Jako role té chemie asi se i v budoucnu omezí buď bádání na těchto rukopisech asi na tu roli, která zde byla uvedena.

.... zástupce min. kultury. : Dovolíte - li, rád bych položil dvě otázky, sice jednu oponentům a druhou zpracovatelům.

Vycházím z předpokladu, domnívám se že zprávného, že protokoly předložené zpracovateli jsou shrnutím určitého pracovního postupu a proto

formuluji otázky tak, jak je budu formulovat. Napřed k oponentům: Rád bych položil otázku, zda ~~li~~ někdo z oponentů na základě zkoumání tzv. protokolů dospěl k názoru, že výsled~~ek~~ je natolik nepřesvědčivý, že v něm vznikla pochybnost tak silná, že se domnívá o R, že jsou středověkého původu. Čili, krátce řečeno, domnívá-li se po tomto ~~zkoumání~~ řízení, které v dané chvíli má již určitý stupeň, je v určitém stadiu, někdo z oponentů, že R jsou středověkého původu. A otázka ke zpracovatelům: Zda~~li~~ mohou doložit postupy nedostatečně uvedené nebo nedostatečně doložené v protokole doprovodnými pracovními materiá~~ly~~ly, z nichž by bylo naprosto jasně zřejmé, za jakých podmínek a jakými cestami a za použití jaké pří~~strojové~~strojové techniky dospěli k závěrům shrnutým v protokolech ?

..... Já bych měl dvě otázky ke zpracovatelům toho materiálu. Jednak ~~k~~ první otázka by se týkala složení té komise nebo té skupiny, která na tom pracovala. Jaká byla úloha nebo role těch ostatních, protože tady se mluví více méně jen o chemících, kteří na tom pracovali. Ovšem víme, že se podílel tady na tom s. Ivanov a další. To je jedna otázka. Druhá otázka: Jak se dospělo k takovým těm kategorickým závěrům, jak tady vyznělo, jak jsme byli seznámeni těch protokolů, že, já nevím, písmo nebo R nejsou středověkého původu. Na základě čeho k tomuto závěru dospěli zpracovatelé. To je všechno.

Národní muzeum: Já bych měl jeden dotaz na oponenty hlavně, ale nakonec i na zpracovatele. Zda mají dojem, že použité metody při zkoumání nejen chemickém, ale i optickém a fotografickém, použitím různých světelných a jiných zdrojů, zda tyto postupy nemohly narušit pamá~~tky~~ samotné, tedy nejen psací látku, ale i písmo a to i narušením, které by se projevilo i postupem doby, zda v památkách nemohly zůstat určité chemické látky, které by mohly v budoucnu ohrozit stav našich památek.

ing. Mencl : Tady bych mohl odpovědět teda za chemiky, nevím, snad za sebe hlavně. Na tuto otázku . Já si myslím, že kromě toho poškození, o kterém mluvil ing. Čermák, to zn. poškození tím laserem, tam k podstatným nějakým poškozením nemohlo dojít. To poškození tím laserem je teda minimální. Ovšem problematické bylo potom další teď důkaz železa zpátky převedením na tu B modř. To jsem tam napadnul ve svém posudku. To byl dost nešťastný nápad, tam kápnout to, co již tam mělo být. To zn. dokazovat to zpátky B modří, poněvadž logicky po nich, když to bude někdo dělat, tak už to tam je a nemůže se to teda jaksi z toho vymazat. A tak to je asi ta připomínka. Pak ještě tady je možnost, že při fotografování při UV světle by mohlo dojít eventuelně k urychlení stárnutí, což se provádí běžně, třeba zkoušky v papírnách nebo jiných materiálu, tím, že se ozařují intenzivním UV světlem při vysoké relativní vlhkosti. Relativní vlhkost při normálním běžném fotografování je ta běžná a ty expoziční časy také nejsou dlouhé, takže si myslím, že z tohoto hlediska tam k tomu poškození tedy prakticky nemohlo dojít a většina těch substancí, co jsou na těch pergamenech, jsou většinou anorganického původu a ty se těmito podmínkami nemění, takže tam by nemělo dojít k nějakému ~~podstatnému~~ ^{podstatnému} poškození. To je asi můj osobní názor.

Nár. muzeum - Zázvorka: Já nejsem z těchto oborů, ale přece jenom poukazuji na to, že v posledním díle , které bylo u nás vydáno v českém překladu, je to dílo Balášovo, je asi na stránce 320 také poznamenáno, že musíme být asi velmi opatrní, jestliže ozařujeme jakýmkoliv způsobem organické látky a bezprostředně pergamény, že nevíme, jak se nám budou chovat třeba v nejbližší budoucnosti. Na to upozorňuji, protože to je vážná otázka, vážná záležitost a je nutno zvážit, jestli se mají takové metodiky dál uplatňovat, také používat a nebo zda se má zatím upustit od toho dalšího, protože je to vážný biolog, je vám, pokud jste od focho, znám, který tuto otázku

vážně zvažuje i když v jiném kontextu, ale přece jenom organická látka je to.

Jonke
.....

Já jenom několik maličkostí. Z toho, co jsem si při svém vznešeném chemickém kolegiu stačil poznamenat. Tedy prosím pokud jde o/byla zmínka u s. Karneta / a opakovali to někteří, že rumělka, minium, azurit, že jsme to nedokázali, ale odkazují na naše ^{sou} odborné vyjádření, kde jsme jasné řekli, že nebudeme opakovat známá zjištění. To už totiž perfektně identifikoval Bělohoubek a nebylo tedy třeba, abychom my nějakým způsobem do podstaty památky dále zasahovali. Totéž platí, prosím pěkně, i k otázce té nešťastné B modři, kde i jako chemický laik naprosto skláním hlavu a uznávám, že to byl nešťastný nápad vracet tam tou žlutou krevní solí to modré zbarvení, ale opět odkazují na Bělohoubka, který modř v iniciále N perfektním způsobem zjistil, z hlediska tohoto postupu nezávadným, poněvadž dělal reakce na filtračním papíře a zjistil, že tato modrá barva a že její železitá složka tam v každém případě je. Čili jestli že se nešťastným zásahem zesnulého Sitty dostala zpátky do toho kráterku původně hnědorezavého modré barva, pak se asi tak moc nestalo, poněvadž ta modř je tam pod celou zlatou folií už perfektně zjištěna před 80 lety. To je, pokud se týká chemie. Jinak Augustina Cordu jsme, s., citovali na str. 26. Citovali jsme jeho zjištění a pokud se naše zjištění jeho konstatování dotýkala, tak se tam s ním vypořádáváme, podobně jako s Bělohoubkem. K fotografii * pořizovala je fotolaboratoř KÚ a, jestliže tedy chybí někde záznam podmínek fotografování, pak jistě by se měly v záznamech fotolaboratoře najít. To bohužel já jako chemik nemohu posoudit, nebo neodbornák. Mohu - li doložit postupy nedostatečně uvedené, no, dalo by se to rekonstruovat, ovšem aspoň za účasti ~~aspoň za účasti~~ Dobroslava Srnce, poněvadž tady my nemůžeme definitivní vyjádření samř říct. A s. doc. ... se ptal, kde jsme přišli k těm kategorickým

závěrům? že nejsou středověkého původu. Proč bychom k tomu z toho hlediska, že jsme museli pochopitelně kombinovat mikroskopie s ostatními disciplínami i s paleografií a jestliže na př. u RZ jsme z hlediska paleografického tvarosloví zjistili písmo podstatně mladší, než do které doby se hlásí písmo vrchní, pak je závěr naprosto logický a jasný. Jenom lituju, že není v tomto kolegiu zastoupen žádný paleograf a ten by moje slova vyložil a nejen potvrdil, ale i vyložil lépe. A pokud jde o RK, a o ty dva hlavně jde, tak jde tam o látku naprosto neobvyklou. My také říkáme opatrně, že to je látka při nejmenším neobvyklá psací látka, poněvadž ~~na~~ máme podobnou látku lazurního vzhledu bez zrníček tanátu nikde jinde nenašly. Proto náš úsudek, že toto neodpovídá středověké technologii, nemluvě o způsobu, o čemž se blíže vyjádří s. Josefík, o způsobu, jakým byly měněny a předělávány iniciály. Opět nutno se na to dívat komplexně. Tolik jenom prosím k těm ~~drobným~~ poznámkám, pokud jsem já schopen se k tomu vyjádřit.

ARCHIV
Pouze pro studijní účely

Karnet: No, já bych si dovolil jenom citovat ze strany 13, jak je to s tou červenou, oranžovou barvou. Tedy jinak řečeno to, co tedy již víme dlouho, že to je rumělka a minium, já jsem pouze hovořil, že se mně to nelíbí, tak jsem hovořil o tom, že tady je kategoricky řečeno a není nikde řečeno, že to před experty někdo dokázal. Cituji: „iniciála C na straně 2 RZ a to zejména červená tečka při dolním oblouku písmene „(že byla vyšetřována)“ Bylo nepochybně zjištěno, že tečka pozůstává ze dvou vrstev. Z vrššvy červené a oranžové, tedy ~~xxx~~ z rumělky a minia. Nikde není citát, že to dokázal v jiné práci ani není pochopitelně důkaz, že jsem to viděl, že je to červené a oranžové pod mikroskopem. Nechci tady další žabomyší vojnu svádět. Já bych se ještě vrátil, zeptal na jednu věc. Zatím na to nikdo neodpověděl a myslím, že znám tak ~~to~~ příčinu. 3. z min. kultury tady kladl na experty takovou

otázku, zda někdo z nich došel na základě tedy studia těch protokolů k závěru, že ty ^{zkoumané} ~~šperky~~ R jsou středověkého původu. Já se přiznám, já sám otázce nerozumím. Já jako středoškolák jsem se o R učil, proto jsem uvítal, že jsem se mohl také dneska podílet na této práci, a už tentokrát, i když přiznávám, že naprosto ne s dostatečnými důkazy jsem nebyl seznámen, že ano, ale už tenkrát jsem byl přesvědčen, že jsou to podvrhy. Na př. mě přesvědčila tehdejší literatura, dějiny literatury, které poměrně na svou dobu velice pěkně dokazovaly, že to je jasně národně osvobozenecská literatura. Čili nezlobte se, já to říkám zcela upřímně, já otázce nerozumím.

Zástupce min. kult. : Já to vysvětlím. Celý tento úkol mnohadej byl vyvolán úsilím pokud možno s definitivním závěrem a odpovědět právě na tuto otázku. Zatím stále naše veřejnost ve větším nebo menším ^{ARCHIV MV} ~~směru~~ ^{Pouze pro studijní účely} v tom a nebo v onom směru je rozdělena na dva tábory. Na ty, kteří věří v pravost R, a na ty, kteří nevěří v pravost R. Práce KÚ, respektive skupiny expertů, která na této práci pracovala a vydala ze svých rukou protokoly, měla tedy odpovědět na tuto otázku s použitím souborných prostředků zkoumání za maximálního šetření originálu, což omezuje samozřejmě možnosti použití, a měla tedy dospět k naprosto jednoznačné odpovědi na tuto dlouhověkkou zásadní otázku. Protože proti souboru protokolů zpracovatelů zde stojí soubor oponentních posudků, byla tato otázka podle mého názoru z hlediska min. k. , jako, dovolíte-li, jako objednatel, společenského objednatel této práce, jako představitel kulturní fronty, která se obrátila k představitelů nejkompexnějších metod zkoumání, nebo předpokládali jsme nejkompexnějších metod zkoumání s použitím soudobého stavu vědy, právě s touto základní otázkou. A jestliže ten soubor oponentních posudků vyznívá tak, jak vyzníval, vedlo mě to nezbytně k vyslovení otázky opačného charakteru. To jest, já zpřesním tuto otázku. Zda-li závěry z vašich hledisek v rámci odborností,

z kterých jste sami zkoumali protokoly, vedou k závěrům, vašim, že výsledky jsou tak neprokazatelné, myslím výsledky v protokolech, že vzniká podezření, že R jsou středověkého původu. Víte od ~~mysle~~ od toho, jestli jsme vždycky se učili a měli jsme za prokázané, že R jsou falza Hankova. Vžijme se do toho, že tady odpovídáme nebo máme odpovědět touto prací, nebo skupina expertů měla odpovědět, takto, abyste mně dobře rozuměli, prosím vás, s., ta otázka oponentům byla položena ně nějak záludně nebo záměrně, tak abychom tomu nebo onomu napomohli, ale zdali tedy skupina expertů, byť s těmi chybami, zřejmými chybami, s., musíme si tudle to tady uvědomit, že tady bylo prokázano, že ta práce postupovala dovolíte — li v mnoha místech nevědeckým přístupem, přinejmenším k nakládáním s fakty. Bylo to tady prokázano, dejme tomu, na posledně řečené otázce. Čili připusťme, že tam jistá míra těchto ~~závad~~ elementárního charakteru z hlediska vědeckého přístupu k problému je. Ale i přes to s odhlédnutím od tohoto faktu je možno tedy položit otázku, zdali výsledky, které byly oponenty pokládány v posudcích za pozoruhodné, za přínosné a pod., zdali tedy potvrzují více méně jednoznačně odpověď na základní otázku, že jde o podvrhy. Já jsem teď otázku otočil. Čili jestliže není tomu tak, pak ten oponent by musel mít v sobě ten stín podezření, já jsem použil tohoto slova, zdali má podezření, které v něm jaksi vyvstalo, že by mohlo jít o R středověkého původu. Tak, prosím vás, snažil jsem se možná tuto otázku složitě možná vysvětlit a vede mě k tomu jenom jeden motiv, že výsledkem této činnosti měla být odpověď co možno nejkomplexnější na tuto základní otázku.

JUDr. Vojna : Jenom malou poznámku. Oponenti byli výslovně dotázáni na tři základní problémy. Totiž zda použité prostředky nebo metody byly v souladu se současnou úrovní vědy a techniky, a za druhé, zda byly náležitě dokumentovány tyto postupy, a za třetí, zda nepřicházelo v úvahu použít prostředků modernějších, novějších a dokonalejších. Oponentům nepřislušelo

zkoumat tedy, zda předmět původní expertizy, tj. RK a RZ, jest pravý či nikoliv. Tato otázka se vymkla oponentům. Prosím proto asi tedy vyplynul nesouhlas ing. Karneta s tímto dotazem, protože nad touto otázkou se nezamýšlel. Já bych chtěl ještě podotknout, že z právního hlediska, že případné výtky nebo negativní závěry ještě nemůže prejudikovat závěr pozitivní. Jestliže tedy budu tvrdit, že určitá skutečnost není doložena, ještě neznamena, že nastává skutečnost jiná, pozitivní. Nicméně přesto pokud snad by někdo překročil z oponentů rámec, tedy měl dojem, že některá zkouška, kterou provedl zpracovatelé posudku, by mohla vést k závěru opačnému, než dovozují, tak pak by tato otázka měla a mohla mít i své určité opodstatnění. Tak to jsem jenom na vyjasnění těchto ~~základních~~ vzájemně rozporných stanovisek.

ARCHIV MV
Pouze pro studijní účely

Karnet: Já bych chtěl jenom maličko podotknout, že z toho obrovského boje kolem R bych chtěl jen se odvolat na to, že třeba známý prof. Mareš neustále tedy dokazoval, že jsou pravé a mimo jiné jeden z jeho hlavních „důkazů“ byl, že přírodní vědy, že nedokázaly, že je to falzum, a naopak dokázaly dokonce, že teda je to pravé, viz nesprávné vývoody i metoda třeba prof. Bělohoubka. A nyní se dostáváme zase do dalšího nešťastného kola. Tady prostě existují tzv. protokoly, které nedokazují správně vědecky, co mají dokázat. Nám se může stát, že někdo se zase toho ještě chytne v této nebo příští generaci a bude říkat: „Jak já mám věřit závěrům, když tam je looo,“ možná že jsem to přehnal, „ale 250 určitě chyb,“ a dokáže nám, že ty chyby tam jsou. Proto znovu podtrhuju to, že nedoporučuji v této formě, aby výsledky tedy zkoumání expertizní skupiny byly uveřejněny.

pplk. Penzěš: Já bych chtěl s. Vojnu doplnit v tom smyslu, že od oponentů nebylo možné žádat, aby k těm závěrům přišli, jak tady byla položena otázka, protože to by vyžadovalo, aby

opONENTI se teda zabývali tou celou tou činností tak, jak se zabývali experti. Oni zkoumali jenom výsledky protokolů. Tady snad byla položena otázka ze začátku expertům, aby tedy vyslovili závěr, a bylo tady řečeno, že MK by takovýto závěr chtělo, aby jednoznačně bylo vysloveno, zda jde o podvrhy nebo nejde o podvrhy. Experti se podle toho, jak jsem se do toho materiálu podíval, podotýkám, že ne do podrobnosti, přišli k jednoznačnému závěru, že jde o podvrhy. I když je tedy možné vnést pochybnost v tom smyslu, zda ^k takovému jednoznačnému ^{kategorickému} závěru lze dospět jedině na základě použitých metod, zda by se nedalo použít jiné metody komplexní, aby dospěli experti k tomuto závěru. Samozřejmě, my dnes nemůžeme řešit otázku, zda experti mají pravdu nebo nemají pravdu. A my dospějeme teď, naše vědecká rada, které jsem tady členem k závěru: Experti pravdu nemají, nejsou to podvrhy. Takhle otázka nezní a znít nemůže. Nám jde o to, a oponenti nám to měli potvrdit, zda tento závěr, kterému experti dospěli, je ^{ke} dostatečně podložen a využili všechny možné metody k tomu, že skutečně je pravdivý. A o to by nám snad tady mělo dnes jít. A tomu bysme měli dospět, abysme my potom ve vědecké radě určitý takovýto závěr mohli potvrdit. Nehledě na to, že tady máme VR ústavu a dosti významného ústavu, ale jde také o to, zda KÚ se může prezentovat na veřejnosti s výsledky práce, zda jsou dostatečně podložené i vzhledem k tomu, jak to tady bylo řečeno ing. Karnetem, že to bude mít určité důsledky a určitý význam do budoucnosti pro další generaci.

.....^{Tomáš?} Já mám jenom krátký celkem končící příspěvek k těm oponentským posudkům a nakonec teda k oponentskému posudku svému. Doplňek jenom. A sice, že se domnívám, že celá ta otázka těch chemických rozborů měla mít, a do budoucnosti bych doporučoval, pořádný literární rozbor, tedy rozbor literatury a zdůvodnění, vědecké zdůvodnění použitých metod. To je základ, který tam chybí. A bez tohoto základu není možnost se vyjádřit prostě odpovědně k tomu, jestli ta metoda je dostatečná a nebo není. Já jsem při zpracování

opponentského posudku si hledal, dokonce tedy musel vyhledat, prostě jestli ta metoda má příslušnou mez citlivosti nebo nemá, jestli je vůbec schopná něco takového dokázat, a tohle to mělo v též práci jako v každé vědecké práci být jako úvod. Dál se domnívám, že právě v tom úvodu měla být zhodnocena veškerá dostupná literatura, která hovoří o možnostech chemického průkazu prostě falza nebo pravosti nějakého rukopisu. Já se totiž domnívám, že toto by aspoň by pro KÚ bylo to nejcennější, co ta práce mohla přinést. Shrnutí tedy dosvědčí výsledky vůbec tedy chemického rozboru nebo znalectví písma na základě chemického rozboru. A ta literatura, pokud je mně známa, je velice bohatá a myslím, že takové shrnutí a provedení rozborů té literatury by mělo být vždy, pokud jde o zkoumání takových památek, doplněno dílčí oponenturou této literární části, aby se tedy špičkový pracovník, odborníci v anal. chemii nebo vůbec tedy v přísl. oborech, a ty odborníky máme na Akademii v současné době, dokonce celé ústavy, AV, které na tom mohly podílet na té expertize jenom té literární práce, dokonce i na jejím zpracování. A další věc, jenom odpověď s. z NM, pokud se týká nebezpečí poškození rukopisných památek ozářením; je tedy známo, že řada prací, které hovoří potom, do jaké míry lze tedy nějakým zářením ať už celulozu nebo tedy bílkovinu tedy pergamenový materiál poškodit. Jak známo, tedy toto poškození, ~~maximální~~ stupeň poškození je dán energií příslušného záření a proto jsem ve svém posudku reklamoval, že ve všech těch údajích, které hovoří o záření nebo prostě o jakémkoliv anal. postupu, který nějakého záření používá, chybí základní údaje. To zn. o frekvenci a energii tohoto záření vůbec. Pak je možno se k tomu zodpovědně vyjádřit. Jinak je ovšem možno říct, že jak celulozový tak pergamenový materiál snese poměrně velmi mnoho, než je nějakým způsobem poškozen.

Josefík: to co tedy asi chybělo, včm byla hlavně ta chyba, co při každé vědecké práci nebo úkolu je dostupný ~~alespoň~~

(Janek Jolko Schickl)?

Poněvadž to je myslím to nejdůležitější, co je, poněvadž tam už se udává se to zkoumat nebo ne, jako v každé vědecké práci. Jakých metodik bude použito a co jako , to je jako myslím to nejdůležitější - základní..... , ale ten vstup je nejdůležitější a kdyby se někdy v budoucnu takového něco dělalo, bez toho to nejde.

doc. Janák : Ještě bych chtěl promluvit k té diskuzi, která se rozvinula nyní o přestávce. Já bych se vrátil k několika bodům, které tady byly. Je pravda, že každému z nás byly zadány otázky, aby se vyjádřil tedy k provedení té práce, a nebyla položena otázka, jak ji formuloval tady s. z MK. No, já si myslím, že vznikla situace, že v podstatě všichni chemici, kteří zde jsou, vytýkají v podstatě stejné chyby. Jsou to nedostatky v určitém průkazu. Některé věci jsou řečeny silněji, než dovolují zkoušky v daných protokolech popsané. Protože ale většina z nás je chemiků, vzniká otázka nebo vzniká v podstatě takové zkreslení obrazu, které nedává slovo jiným disciplinám, v nichž po mém soudu výsledky jsou nepochybné. A to je paleografie, protože tento sbor byl vybrán KÚ, neměl by tedy být neslyšen hlas těchto oborů, protože může být v celkovém posouzení vážnosti té věci, společenské ~~xxxxxxx~~ vážnosti rozhodný. Já se nevyhýbám tedy otázce, kterou tady s. z MK položil. Řekl bych, že si tedy myslím na základě toho, co jsem prostudoval, že R skutečně nejsou původní, a to ve všech případech. V mnohých tak bylo učiněno poprvé a to je nesporné a je to také tedy nesporný výsledek, kterého pracovníci dosáhli. Druhá otázka je, jestliže se mám vyjádřit, zda chyby, kterých bylo dosaženo, jsou odstranitelné, aby věc mohla být publikována, a nebo jsou neodstranitelné a musí se věc tedy uložit do sejfu. To je věc, která po mém soudu je ta nejzávažnější, poněvadž nepochybuji, že takřka, no nikdo se nevyjádřil, ale nepochybuji o tom, že k první otázce by se každý mohl spolehlivě vyjádřit pozitivně. K druhé budou patrně rozporná

stanoviska. Já se domnívám, že svou osobu, že když jsem si eliminoval všechny nepřesnosti chemické, které tam jsou, zůstává mi podstata věci pozitivní. Nebo uli, jestliže by existovala ~~jakákoliv~~ ^{nějaká} komise, která by dokázala vygumovat nebo označit věci, které jsou nesporně nedostatečně doložené v daném textu, který tady leží, tak se domnívám, že není nutné tento materiál před veřejností zavřít. a nebo ji uložit pouze do studijní části NM. Tolik jsem se chtěl vyjádřit k těm otázkám, poněvadž si myslím, že toto je cílem celého jednání, a vznést tedy dotaz na vedení KÚ, proč byli voleni oponenti takto, protože celkový průběh oponentury je po mém soudu poněkud znevýhodňuje faktické výsledky, které ta expertiza přinesla nesporně.

Ivanov: No, já bych k tomu řekl několik slov a navázal bych na to, co říkal teď s. ředitel Janák. Naprosto s ním souhlasím a domnívám se, že v tom je ten zakopaný pes. Pokud budu s některým z oponentů diskutovat, nechť se na mě nezlíbí. Já začnu s. Sabinou. Právě na něm bych chtěl ukázat to, co zde říkal s. Janák. S. Sabina říká: „Materiál pomocný v podstatě známých metod jen prohloubil a zdokumentoval již dříve v podstatě známá fakta. Samotný důkaz, že pod textem RKZ je jiný, vyškrabaný, ještě není důkazem falza, neboť ve středověkuⁱ později se dělaly palimpsesty.“ Já bych chtěl říct, s. § Sabino, asi tolik. Představme si, že máme pergamen, na tom pergamenu kdosi napsal ve 14. století gotický text. Falzátor tento gotický text odstranil, ponechal iniciály a napsal tam text písmem hlásícím se do 10. století, takže máme pergamen tedy ze 14. století a na tom text údajně z 10. st. To se před naším zkoumáním nevědělo. Jestliže, a nezlobte se, že to budu obhajovat, jestliže se toto zjistí, tak je to prostě kategoricky něco nového, co tu za těch 150 let nebylo. Já jsem, než jsem napsal ty dvě své knihy, tak jsem prostudoval všechno, co bylo napsáno. Bylo napsáno 1056 prací. Já jsem je přečítal, já jsem si je prostě zkonspetoval. A o tom, že to je

palimpsest, RK nebo RZ, ~~no~~ to nikoho nenapadlo. Já jsem právě na tomto postavil svoji hypotézu, poněvadž jsem říkal, že jediné tak je možno vysvětlit chemické soudy z roku 86. Oni zkoumali chemikové iniciály, ty jsou středověké, to ostatní falzátor odstranil a doplnil svým novým textem. U každé iniciály je porušen písařův duktus. Buď potřeboval namačkat text nebo ho roztáhnout, aby se dostal k stávající středověké iniciále. Poněvadž tam byla třeba iniciála D / Domine/. Teď on jde k té iniciále a potřebuje se tam dostat nějakým českým slovem. To D středověké iniciály tam nechá a dostane se tam textem, dvě věhlásečné děvy " a použije středověkou iniciálu D na české slovo dvě. No, to se před námi ^{za těch 150 let} absolutně nevědělo. U RK existovalo gotické H. Falzátor odstranil ten jeho hořejšek a udělal z toho gotické N. To se před námi nevědělo. Tedy nechť se nezlobí s. Sabina ~~xxx~~ a jestliže to formuluje jen tak, že to jen prohloubil, zdokumentoval již dříve v podstatě známá fakta, tak běží o nesprávný závěr. Já bych to chtěl dokumentovat na jedné věci. V roce 69, kdy vyšla má kniha, která přinášela to, že běží o palimpsesty, vyšly tyto dva sborníky v Akademii. Jmenovalo se to : RKZ, Úvod, Resumé, Stati, Edice, Faksimile, Bibliografie, Rejstřík ! Dělalo to un. prof. Fiala, Dr. Kašpar, un. prof. Kočí, Doc. Komárek, Dr. Raísket ... Toto byl stav, jaký se věděl do té doby. Oni věděli v Akademii, že my tu děláme nějaké pokusy, ale neznali jejich výsledek a proto došlo, řekl bych, dokonce k trapné záležitosti, že v celé této knize není slovo o tom, že to jsou palimpsesty, poněvadž oni to nevěděli. Já když jsem šel za un. prof. Fialou a říkám mu, s. profesore, vždyť tady máte studii a v té studii hovoříte o všem možném, ale to základní, že to je palimpsest vzniklý tím způsobem, jak jsem teď popisoval, to tam nemáte. On říkal: „ to není možné, že je to palimpsest. Přece nejsem...“ a teď říkal nějaké slovo ošklivé, „ abych nepoznal palimpsest.“ Já mu říkal „ s. profesore, vy jste jej nepoznal.“ A když jsem mu donesl spodní vytažený text, ten gotický a když jsem mu pak přinesl iniciálu N

toho RK , tak ke svému údivu najednou tedy zjistil, že to, co se 150 let říkala, není pravda. A to, co oni v roce 69 tady napsali v tomto sborníku Akademie, že není pravda. A ta má kniha vyšla současně s tímto Sborníkem. A v této literatuře faktů se mluví a dokládá se fotograficky, že běží o palimpsest, že dole je 14. st. a nahoře 10. st., což je nesmysl sám o sobě, a o tom oni nevěděli. Takže, nehněvejte se, já se domnívám, že za 150 let došlo při zkoumání této komise k absolutně kvalitativně novým zjištěním, k nimž nám ovšem nepomohla chemie. Já jsem předpokládal, že nám pomůže, proto jsem tehdy Hoffmanovi, když jsem s ním na jaře 67 diskutoval, tak jsem mu četl ty citáty chemický a myslel jsem si, že chemie pomůže, ale v průběhu zkoumání jsme zjistili, že chemie je podpůrná věda, tak jak jste sami k tomu chemici došli, ale že to hlavní běží někde jinde, jinudy že běží. A v tom je tedy, opakuji, ten zakopaný pes. Já jsem mluvil s un. prof. Krejčím, u.p. Dolanským; u.p. Vodíčkou; u.p. Kurcem; u.p. Hrabálkem; u.p. Jeřábkem; u.p. Fialou, docentů bylo také hodně. A nikdo z nich neměl ponětí, tedy o výsledcích, k čemu jsme došli. Poněvadž to do té doby se v české literatuře, vědě nevědělo. Znova opakuji, vážím si chemie, jednak jí nerozumím a jednak. Ale to k čemu tady došlo, nebylo na základě chemie. Chemie nám pomáhala. Ovšem ze začátku jsme nevěděli kudy kam. Š. prof. Tesař velmi správně hovoří o tom, že tu měla být vstupná oponentura. My jsme si sem pozvali un.p. Zíku, chemika Dr. ing. Komárka, ved. chem. labor. Muzea abychom tedy měli tu vstupní oponenturu. Pokus o ni. Ale ta diskuze , víte, na konci jsme každéj chytřej, ale to v roce 67, když oni tu seděli, tak padaly různé hypotézy, ale jak na to jít a co dělat, aby se toto nepoškodilo; správně to říkal ing. Čermák, že tu byl požadavek nepoškození, to nám tehdy nikdo neporadil a nikdo nevěděl. Bylo tu spoustu hypotéz, že by se mohlo zkusit to nebo ono, ale podmínka byla od Dr. Švehly, Dr. Dymštajna, řed. M. a taky od Hoffmana, že nesmíme to ničím poškodit . když jsme tady měli ty soudruhy , tedy pokus o jakousi

víte,
vstupní oponenturu, tak to dopadlo tak, že říkali, ~~xx~~ ~~xxxx~~ zkoušejte a snad se něčeho chytne~~te~~. Možná, že byla chyba, že se třeba k té vstupní oponentuře ÚK nepozval 10-15 chemiků, kteří by v nějakém velkém komplexu se ~~xxxx~~ nad tím zvážili tu situaci, ale faktem je, že jsme začínali ~~ne~~ nevěděli jsme, kudy na to. A nevěděli jsme také jaké bude řešení. Já tu měl tu svou hypotézu, ale jestli bude správná, to ještě v tu dobu nikdo nevěděl. Když se tu mluví o oponentuře, nebylo by správné chápat oponenturu jako celek, poněvadž i s. oponenti se ve svých závěrech mnohdy rozcházejí, takže tady nelze říct, že oponentura chemická jako celek je proti, poněvadž je tady, jak jsem již citoval s. řed. Janáka, který o RZ říká: "nemám námitek proti interpretaci závěru plynoucí z chemických zkoušek, ale proti některým formulacím". K RK říká s. řed. Janák, "Hlavní závěry opřené o chemické zkoušky je možno přijat. Je však třeba mít výhrady k některým částem protokolu a velmi kritické stanovisko o postupu použitého laseru" - konec cit. Janák dále říká: "kompletní expertiza přinesla nové a podstatné informace k otázce starob. zkoumaných ruk. památek. Těchto zjištění bylo dosaženo hlavně mikroskopickým a optickým průzkumem. Chemické zkoušky mají v této spojitosti převážně podpůrný význam. To je strašně důležité." Janák končí: "Nabyl jsem jistoty o zásadní správnosti závěrů kompletní expertizy." ~~Z/1/10/1/1/1~~
S. Doubek říká: "závěrem lze konstatovat, že pro řešení daného problému byly v protokolech uvedené techniky vědecké fotografie a optoelektronického pozorování použity oprávněně a vhodně. Používání těchto metod mělo být však systematictější a komplexnější." Má pravdu. "Dokumentární fotografická technika obsažená v protokolech je na vysoké technické úrovni." s. Holub.:
"Metody, prostředky a postupy použité při rozboru psacích látek u všech R odpovídají běžné analytické praxi. Dle mého názoru měly být jednotlivé zkoušky být popsány podrobněji a zejména, za jakých podmínek byly provedeny." Má plně pravdu.

S. Tomek : " Předložená zpráva působí velmi dobrým dojmem. Shrnuje rozsáhlý materiál velmi systematicky a vyslovené závěry jsou jednoznačné. Jednotlivé kapitoly jsou zajímavé a dobře vyvážené. Zprávu doplňuje dokonalá fotografická dokumentace. Detailním způsobem je provedena rekonstrukce původních textů rukopisů. "Tímhle tím jsem chtěl ukázat, že mezi oponenty není jednota, že zatímco s. Karnet je jasně proti, tak s. Janák naproti tomu říká : " Nabyli jsem jistoty o zásadní správnosti závěrů komplexní expertizy ". A to jsou mluvčí podpůrné vědy, chemie. A na základě této podpůrné vědy, chemie, k čemuž došel jak s. Karnet, tak s. Janák, tak s. Mencl, tak ještě jeden s., mohl bych to citovat, kde říkají, že chemie, jak se zjistilo, je věda podpůrná, tak na základě této podpůrné vědy se má ztratit všechno to pozitivní, všechno to nové, o čemž nemělo x počet u. ^{univ.} prof. ponětí, o čemž do roku 1969 nikdo nevěděl? Při čemž, opakuji, o chemii běží jako o podpůrnou vědu. Ale při této podpůrné vědě dovolte, abych ocitoval několik slov s. Mencla : Já bych mu chtěl poděkovat, poněvadž velice podrobně prozkoumal náš protokol a velice přesným způsobem formuloval své závěry. Ovšem i tento s. Mencl říká na př. : v kapitole 6 odhalení povahy a obsahu odstraněného původního textu . Cituji " proti použité metodě nelze mít námitek". V kapitole kontaktní otisky říká : " proti použití této metody nelze mít z chemického hlediska námitek". V kapitole pokusy s odstraněním stříbrného písma - " nelze z chemického stanoviska nic namítat". V kapitole optické srovnání psací látky RK, říká s. Mencl : " Nemá oponent připomínek". Kapitola srovnávání s rezavými příspěvky v pasionálu : " nelze mít z chem. hlediska námitek". Mohl bych pokračovat dál. Takže to neznamená, že v chemii nejsou chyby. Já se domnívám, že chemie je napadnutelná v našich protokolech, že jsou tam nedostatky, že jsme se dopustili chyb většího nebo menšího formátu. Ovšem opakuji . Na konci jsme všichni chytrí. Dneska bychom se tomu měli vyhnout, ale nezapomeňte, že tyto zkoušky se prováděly poprvé na světě. Nikde

na světě se nikdo nepokusil podobným způsobem zjistit podvrh či pravost R. Byly tady velmi podstatné a správné připomínky k tomu, že laser není dobře udělán. Nerozumím tomu, ale přesvědčili mě vaše formulace, že tomu tak je. Chtěl bych ovšem upozornit, že tento Sittův pokus, došlo k němu v září 68, byl poprvé na světě prováděn. Nikdo před ním nevěděl, jak na to jít. Sitta zkoušel několik, alespoň se o tom nevědělo tady, že by se někde dělalo něco podobného. Sitta to zkoušel na mnoha pergamenech, abychom měli jistotu, že nedojde k nějakému velkému poškození. Nakonec ho neudělal správně, ten pokus. Souhlasím, od toho jste chemikové. Ale už vůbec to, že se pokusil se tímto způsobem, který nemá obdoby, myslím že je zajímavý. A došlo tady, jak jsem se už před tím snažil dovést, stačí abyste pročetli tyto dva sborníky Akademie. Došlo tady zásadně k novým zjištěním. Načež s. Mencl, říkám, vážím si jeho posudku, ovšem s. Mencl tu působí jako ing. odborný pracovník I. st. na oddělení chemie. Já se nevyznám ve stupních, ale soudím, že to je kvalifikace vynikající. S. Mencl, který na mnohá místa upozornil, že nelze mít chemické námítky, v závěru říká: "Ke kapitole „Závěry“, na str. 169 lze říci, že na základě řady zjištěných skutečností při zkoumání RK je tento rukopis palimpsest. Ostatní závěry jsou, jak vyplývá z uvedených značných nedostatků v práci, dostatečně podloženy, takže je nelze přijmout." Jinými slovy s. Mencl tu mluví za paleografa, za restaurátora a za další vědecké disciplíny, ačkoliv je chemik I. st. Co máme my v těch našich závěrech. Na str. 169 říkáme. "Krackeláž v iniciálách a majuskulích nemá stopy zašpinění, není tedy stará" s. Mencl k tomu nemá ani slovo, ale na základě toho, co jsem před tím četl, tento závěr odmítá. A to přece s tím nemohu souhlasit. Ať mně s. Mencl dokáže, že crackeláž je stará, že má stopy zašpinění a pak je možno říct ano. Ale s. Mencl je chemik, vážím si ho, ale tadyhle dělá něco, co nevím jestliže tedy patřilo chemii. Cituji náš závěr: "Iniciály RK byly zhotoveny na místě iniciál odstraněného textu"

s. Mencl k tomu nemá ani slovo námitek, ale přesto říká, že tento závěr nelze přijmout. Ale to já myslím, že by měl o tom rozhodovat někdo jiný. Další náš závěr Cituji : „ Technologie iluminátorovy práce neodpovídá středověku a použití BM pod zlatem svědčí, že iniciály nemohly vzniknout před 18. st. Technologie iluminátorovy práce neodpovídá středověku. Já se domnívám, že o tom, jestli odpovídá technologie iluminátora nebo ne, těžko, aby rozhodovala chemie. Další citát v tom našem závěru: " Technologický postup písáře i iluminátora je podobný jako u X^{IV} RZ." S. Mencl k tomu nemá ani slovo výtky, ale přesto tento závěr odmítá. My tu máme závěry, říkáme, že je to palimpsest a teď dokládáme, citoval jsem tady ty 4 věci, které jsou zásadními novými zjištěními. Nikdo před námi je nezjistil. Ale to nemůžeme, i když jsme chemický pracovník I. st, tak to nemůžeme tedy odmítnout, poněvadž na to by bylo potřeba dokázat, že ta krakeláž není mladá, že je stará, že iniciály RK nebyly zhotoveny na místech ~~na~~ ^{iniciál} odstraněného textu, ale někde jinde, že technologie iluminátorovy práce odpovídá středověku, ale tohle to nikde v tom posudku není zdůvodněno a zatím my naproti tomu to zdůvodňujeme. Co my např. říkáme: str. 12 posudku s. Mencla a u nás se to týká str. 110. v kap. Hrany řezu pergamenu,, cituji s. Mencla: "" je popsáno zašpinění řezu nánosem klišu. Chybí zde chemický důkaz "" . Ovšem my o kus dál tam máme fotografii, která to dokazuje, že běží o zašpinění řezu nánosem. S. Mencl k tomu podotýká " Chybí podmínky získání snímku "" a na základě toho není možno tento závěr přijmout. Jednak předpokládám, že zdejší fotooddělení bude mít podmínky k získání snímku, a jestliže je mít nebude, tak za to nemohu, ale každopádně je tady snímek a ten vidíme. A jestliže tedy nebudeme mít zaneseno, že to na příkl. bylo fotografováno setinou, nebo já nevím čím, je to chyba, ale ten snímek ukazuje tu podstatu a tu podstatu nemůžeme přece proto zamítnout, jestliže u snímku nemáme, jakým časem byl třeba udělán.

Nebo s. Mencl, nechť se na mě nezlobí, abychom se rozcházeli ve zlém. Já bych nechtěl, Já si jeho chemických soudů vážím, ale nemůžu tady s tím souhlasit. Třeba s. Mencl říká toto: Na str. 6 svého ^{posudku} ~~posudku~~ říká s. Mencl, že Fiala identifikoval, cituji - zvýrazněné tahy- na RZ jako nepochybné zbytky písma- . K tomu lze jen říci a s. Mencl dál říká: že bylo nutné uvést přesné podmínky fotografování, které v textu chybí, takže nelze potom výsledky objektivně hodnotit. Mencl má pravdu, že tam chybí podmínky, jak došlo k fotografování, ovšem jestliže já na té fotografii mám gotické písmo, tak to gotické písmo se nezmění, předpokládám, že jestliže to fotím setinou nebo padesátisetinou, a jestliže toto gotické písmo donesu paleografovi a paleograf určí, že to je 14. st. a nad tím, že je falzátorovo 10 st., tak já se domnívám, že je to důkaz, i když tedy chybí u snímku, teda jakým způsobem to bylo fotografováno, poněvadž gotické písmo zůstane gotickým, ať jsou podmínky pro fotografování jakékoliv. Abych tu dlouho nemluvil, já nejsem ani chemik ani řečník, píšu knihy a ono je něco jiného psát knihy a něco jiného tady to obhajovat. Já se domnívám, že mezi oponentskými posudky jsou rozpory. Zatímco některý oponent je přesvědčen a vytýká některé nedostatky, jiný oponent, s. Karnet, to zamítá z hlediska chemického. Ovšem tím, že sami chemici došli k závěru, že běží jen o podpůrnou vědu, já bych mohl vás tady citovat, domnívám se, že by nebylo správné, aby na základě nedostatků chemického zkoumání bylo zatraceno všechno to pozitivní a nové, co se zjistilo, a že to nové a pozitivní tady je a že díky tomu prostředí, které jsme tady měli a díky KÚ poprvé na světě došlo k takovému zkoumání; já myslím, že bychom si toho měli vážít a že bychom měli zvážit způsob, jak tedy naložit s protokoly jako s takovými, poněvadž díky KÚ a pochopení vedení ústavu došlo poprvé na světě k podobnému zkoumání. Byly tam chyby, byly tam

nedostatky. Byly tam mnohdy závažné chyby, ale tyto závažné chyby se týkaly podpůrné disciplíny a to nové, co se zjistilo, to tu bude stát za 100 - 200 let, ať my chceme nebo nechceme, poněvadž tady byly zjištěny bezpečně nové určité poznatky a to neoddiskutujeme tím, ať se naloží s protokoly jakkoli.

pplk. Vojna : Já bych měl jenom možná malé dotazy. Předně k výtce Ú, že jaksi záznamy podmínek by se našly na našem oddělení fotografie. Bývá zvykem to, že zpracovatel expertizy, ať již jakékoliv, odpovídá za veškeré materiály, které musí dokladovat potom ve vyhotovení expertizy. Jestliže v textu expertizy cokoli chybí, je to vina zpracovatele a náčelník příslušný je tedy povinen podobnou vadu vytknout a tedy posudek vrátit jako nedokonalý, jako nepodstatný, čili výtka je snad jaksi ~~když~~ my bychom měli doplňovat prosím na tomto materiálu, nepřichází vůbec v úvahu. Jestliže ~~chybí některé údaje~~, nejsou doloženy a oponenti toto vytýkají, to myslím obecně, nejenom na fotografii, jsou to nedostatky zpracovatelů expertizy, nikoliv tedy vedení ústavu čili ústavu jako takového čili instituce. Proto také celou záležitost my projednáváme. Chtěl bych poznamenat, že nedostatky v dokladu určitých metod, použitých prostředků, uvedení podmínek atd. i nejmenší pochybnosti, které v tomto smyslu mohou vznikat při jakékoliv expertizní činnosti, nejenom tedy v případě našeho KÚ, který, jak je všeobecně známo, působí především v trestních věcech, jen vyjíměčně v některých takových případech, jako je tento, že jakákoliv pochybnost nebo nedoložení nějakého závěru experta, poukázání na příslušné metody a prostředky má za následek rozhodnutí soudu v tomto případě vrátit věc k došetření, doplnit, prostě soud není oprávněn a nesmí podle platných předpisů vycházet z jiných než z naprosto doložených fakt, naprosto prokazatelných. To jen na okraj, takový zákonný ~~úzus~~, který

existuje v běžné expertizní činnosti, plně platí i pro vědecké přístupy a vědecké závěry pro vědecko expertizní činnost. Druhou poznámku, kterou jsem chtěl ještě připojit, je problém podpůrnosti chemie. Co je tedy podstatou a smyslem celé té komplexní expertízy? Pro mě, aby^{ch} se přiznal, já nejsem odborník ani chemik, ani paleograf. Jsem tedy právník, možná také trochu kriminalista a překvapuje mě, že tady jaksi tento závěr vystoupil do popředí, že chemie v tomto expertizním posudku je subsidiární. Já jsem se domníval, že to podstatné, co mělo být přezkoumáno nebo prozkoumáno, že je záležitost krim. chemie, respektive s chemií souvisejících oborů. Že to také byl důvod, proč se zkoumání R svěřílo KÚ jakožto instituci. V naší praxi se setkáváme s případy, kdy dostane se na KÚ určitý požadavek na zkoumání, opakují opět, v trestních věcech, kdy jaksi třeba záležitost ~~vyplývá~~ vyzní na zkoumání chemické, a pak zjistíme, že chemické zkoumání v daném případě není možné nebo nepřichází v úvahu prostě třeba jenom proto, že se vyšetřovatel nebo soud mylil, že podstatným by mělo být, já nevím, třeba metalografické nebo zkoumání optoelektrické, na které třeba nejsme zařízení nebo vybudování. Chtěl bych zdůraznit, že v takovém případě je povinností KÚ a pracovníků KÚ odmítnout zpracování expertízy, ke které^m nemá dostatek prostředků, možností, zkušeností atd. Jestliže jsem použil tohoto určitého srovnání, napadá mě nyní tedy myšlenka, na kterou jsem do té doby, než došlo k dnešnímu jednání, jaksi kterou jsem přehlédl. Tady jsem se dozvěděl, že podstatné na celé práci bylo zkoumání paleografické, a já bych chtěl upozornit na to, že problematika paleografie Ú není v žádném případě zajišťována ani v trestních věcech ani v jakýchkoliv věcech a, že kde tedy chemie má jenom subsidiární hledisko nebo stanovisko, tam potom jméno Ú a název Ú pro takové zkoumání téměř již nepřichází v úvahu již z tohoto důvodu. Jak totiž může kriminalistická instituce, která, jak známo, má vybudované

pracoviště v oblasti chemie na dost vysoké úrovni. Myslím, že i pověst tohoto pracoviště je velmi dobrá, na jehož tradice měla i skupina expertů navázat, že tedy jaksi ta chemie to, co bylo podstatné, to, co mělo přinést, to, co bylo smyslem celého zkoumání a dílčího zkoumání samozřejmě otázky pravosti R či nikoliv, že tedy tato chemie jaksi se ukázala jakožto nepodstatná a bezvýznamná a vystupuje do popředí jiný obor a nyní by tedy pak jestliže bychom^{od} souhlasili s závěry expertizy přes tyto chemické vady, bude KÚ ručit za správnost, nepochybnost a objektivnost závěrů v oblasti paleografie. Já bych chtěl, aby se členové vědecké rady v tomto smyslu vyjádřili, zejména zpracovatelé, do jaké míry si oni sami myslí, jak bychom to mohli asi opodstatnit nebo zdůvodnit. To je třeba myslím problém, o kterém je třeba mluvit. Ještě třetí poznámka: chtěl s. doc. Janák mluvit pak, při této příležitosti bych chtěl poukázat ještě na jedno. Mně se skutečně zdá, že v textu jeho oponentního posudku je velké množství velmi silných výtek na stranu zpracovatelů, a skutečně závěr, kterého se s. Ivanov již třikrát dovolal, se mi zdá být v rozporu s výtkami, které jsou v průběhu v textu jeho oponentního posudku vyjádřeny. Myslím si, že z tohoto hlediska by měl ještě s. doc. Janák nějak objasnit celý tento problém. Já jsem se opravdu pokoušel vytáhnout to nejpodstatnější a znova bych chtěl poukázat nebo srovnat na to, že jestliže řada tvrzení, řada zkoušek, řada jednotlivých dílčích přístupů k řešení určité otázky je zpochybněna, je pak otázka, zda mohu učinit nějaký jednoznačný kategorický závěr. Na př. v jeho oponentním posudku je uvedeno, že pouze zkoumání MpkV je zásadní ceny. Ovšem jen z hlediska kvalitativních zkoušek, nejsem chemik, znovu to opakuji, vytýká opět i tam nepoužití kvantifikujících metod, tedy něco, co tedy ve mně jako v právníku musí vzbudit určitou pochybnost, zda tedy by třeba eventuelní kvantitativní zkoušky nepřinesly třeba něco jiného, jistějšího.

Upozorňuji i na nepřipustnost jakýchkoliv závěrů expertů jestliže se pohybují v poloze pravděpodobnosti. Poloha pravděpodobnosti v expert. posudku nemůže nikdy sloužit pro základ zjištění objektivní pravdy kterému koliv orgánu, tedy soudnímu atd., tím méně i tedy v oblasti vědy. Já bych chtěl jenom poukázat na kritiku nebo na stanoviska a mluvili jsme o tom, myslím, i na chodbě, na stanoviska řady obhájců R, kteří právě z pohledu, řekněme, chyb kritiků pravosti R potom používali nedostatečně průkazných argumentů k vyvrácení celkových jejích názorů. Vzpomínám si třeba na některá slova, která byla ~~xxž.~~ svého času vytýkána, že nejsou historicky doložena. Pak se náhodou ta slova nějak našla v nějakým pozdějším nesporně středověkém textu a to považovali zastánci rukopisů za důkaz toho, R jsou pravé. Chťel bych i z tohoto pohledu apelovat na to, abychom velice pečlivě zvažovali naprostou jednoznačnost a nepodhybnost tedy závěrů a odlišili je přísně od případů, které tyto 100% závěry ~~nepaškytují~~ a kde je tedy možnost z jakéhokoliv hlediska je napadnout. Je třeba si uvědomit také ten moment, že expertiza je expertizou KÚ. Ústav by měl tedy za ni ručit a jestliže ji vedení Ú schválí, potom bude za ni ručit a nesmí riskovat v žádném případě jakoukoliv námitku, že některá metoda není dokonce doložena, je neprůkazná a pod. Následky myslím že jsou celkem zřejmé.

A ještě jednu výtku k s. Ivanovovi. Konzultace s různými profesory, vyjmenoval jich tu asi 15, nepočítaje v to množství dalších docentů, je věz správná, ale je třeba jí také dokládat. Argument, kdy se tedy dovolávám pouze slovně toho, že jsem s někým hovořil a kdo mi tedy někdy něco potvrdil, je příliš slabý argument pro jednání na našem dnešním zasedání. Měli jste, a poukazují i na běžnou praxi v krim. expert. činnosti, že * když si náš pracovník není jist, zda v daném případě je ta či ona metoda použitelná či nikoli, případně potřebuje zkonzultovat něco, je povinnen do znaleckého posudku uvést případ této konzultace s uvedením tedy, o koho šlo

a jaké stanovisko konzultant zaujal, nehledě na to, že i s tím se nespokojujeme a žádáme ~~maximálně~~ tzv. dílčí posudky, které potom opíráme konečné závěry, kde trváme a soudy trvají na tom, aby tyto posudky byly součástí komplexních expertiz, jako je v tomto případě. Konstatují, že zmínky podobného typu v té vaší práci nejsou.

Lk. Pohanka: Jenom na doplnění nebo upřesnění některých věcí.

Byla zde výtka co do složení oponentů. My jsme složení oponentů volili k té části, kterou prováděl KÚ, poněvadž se jedná o to, pod co se máme dneska podepsat. Víte dobře, že ti zpracovatelé u nás nejsou. Je zde zpracovaný materiál. Je skutečností, že nejsou k tomu žádné jiné podklady než ty, co zatím jsou oficiálně známy, tedy se plně projevuje ten nedostatek v jejich pracech, tak jak o něm tady odborníci - oponenti byli hovořeni. Bohužel je ten stav takovýto. My se dneska máme pod něco podepsat a proto jsme volili tu cestu, že tedy vybereme oponenty k té části, která se týká té práce, kterou má provádět, za kterou nese odpovědnost Ú. Proto je to složení oponentů tak, jak ho tady vidíte. K ničemu jinému to nebylo. To nebylo složení prakticky k celé vaší práci, kterou jste dělali ~~maximálně~~ mimo Ú. To je věc jiná. S. Vojna říkal, že to snad není přesné, tak jestli by mě mohl ještě doplnit, poněvadž zná ty věci trochu hlouběji ještě než já.

pplk. Vojna : Ne, já myslím ještě takhle; s. doc. Janák se vyjádřil tak, že jsme znevýhodnili složení oponentů. Já jsem právě z té pozice mé diskuze tedy vyjádření toho poměru paleografie a chemie tedy ne dost přesně rozuměl, jak to mínil. To jsme jaksi oponenty tvořili z chemiků nebo jsme měli snad dělat více oponentů v oblasti paleografie? Prostě myslím, že by bylo vhodné, kdyby jaksi vysvětlil.

~~xxxxxxxxxxxx:~~

Já bych měl tedy znovu několik připomínek.

s. Sabina

Musím oponovat s. Ivanovovi a sice v tom, že tedy ten můj citát byl vytržen z kontextu mého posudku, čímž tedy je zkreslen jeho význam, a ve světle toho, co tady říkal s. pplk. Vojna, znovu tedy cituji, že jsem napsal a trvám tedy na tom, co jsem napsal, že materiál pomocí v podstatě známých metod, mluvím o chemických zkouškách. K ničemu jinému jsem se nevyjadřoval. Ano, v podstatě známými metodami zdokumentoval již dříve v podstatě známá fakta. Hovořili jsme o tom, že prof. Bělohoubek udělal nějaké rozbory a že tedy ty rozbory byly tímto způsobem dále dokumentovány. To tady bylo řečeno. Dál říkám ve svém posudku: Samotný důkaz - prosím aby mně bylo dobře a správně rozuměno - že pod textem RKZ je jiný, vyškrabaný, ještě není důkazem falza, neboť ve středověku i později bylo používáno jako psací podložky pergamenu, z něhož byl starý text odstraněn. To je skutečnost a mě nezajímalo při zkoumání, nejsem odborník, jsem písmoznalec, mám nějaké znalosti, a musím je mít, z oblasti tiskových technik, ale nejsem písmoznalec. Čili samotný důkaz, že na tom pergamenu bylo napsáno něco jiného, pro mě jako neoborníka není důkaz, že tedy jde o falzum. To mohl být docela klidně použitý papír, který dříve jako vzácný materiál používali ^{prostě} pisatelé různých dokumentů, to je známo, že a já jsem se také, pokud jde o tu písmoznaleckou část, nijak nevyjadřoval. Otázkou je, zda bylo nutno vynakládat tolik času a prostředků na chemické zkoušky a fotografický materiál, když závažnější rozbory jazykové, sociologické, písmoznalecké atd. již dříve dokázaly nepravost těchto dokumentů. Domnívám se proto, že před rozhodnutím o tak závažné práci měla být vedle důkladného zdůvodnění nutnosti této práce předložen i zoponován metodický postup. A tady mám na mysli ty chemické zkoušky a na tom jsem nucen trvat a bohužel tedy celý přístup, já jsem nucen souhlasit s tím, co tady říká s. Karnet, že tedy

rozbor současných metod používaných v literatuře a ta literatura, znovu zdůrazňují, a s. z KÚ toto musí potvrdit, že ta literatura, která v současné době existuje o chemických zkouškách, které tedy dokumentují jednak pravost podložky, jednak umožňují a upřesňují prostě analyzý písma a tiskových technik, tisku jako takového, tiskových barev atd., tato literatura je velmi bohatá a vědecký přístup ke každé takovéto práci nutně vyžaduje, abych zdokumentoval to, co chci dělat, k čemu jsem se rozhodl na základě stávia stávajících metod, stávající literatury a jak zdůrazňuji znova, ta je bohatá. Tam v tom textu, mluvím znovu o chemických zkouškách, není nikde, prosím, já jsem se vyjadřoval jenom k chemickým zkouškám, k ničemu jinému a ten posudek je také zaměřen tímto způsobem, tak jsem nucen tedy doporučit KÚ tu část chemickou nepodepisovat a buď ji teda doplnit tím rozbohem těch metod a zdůvodněním, proč jsem tam použil metody takové nebo onaké bez toho, aniž by toto bylo uděláno. Já nemluvím za ostatní věci. Já se dokonce domnívám a říkám to tady ve svém posudku, že považuji teda to ostatní, co bylo uděláno, za cennější nežli tu chemii. To tam je řečeno ke konci posudku. Ale pokud jde o tu chemii a z hlediska člověka-přírodovědce, promiňte mi, ten přístup k těm chemickým zkouškám není exaktní, není vědecký a proto tuto část nedoporučuji. k publikaci.

s. Tomek: Já bych rád k tomu řekl také ještě pár slov. Ono, já se domnívám, že jsme tady v přesile chemici. To třeba zdánlivě vypadá, že mluvím proti sobě, ale slova doc. Janáka a jiných těchto v oponentních posudcích, které jsem důkladně přečtl, naznačují aplikaci, dejme tomu, moderních nových postupů a ta otázka je, kdybych se měl dnes vrátit třeba k analýze chemické těchto materiálů, tak já nevím, jestli třeba dokázu i BM mikrochem. testem, který byl proveden a dnes bychom se tady nějak usnesli na jiném postupu, dejme tomu optimálnějším nebo vhodnějším,

nedestruktivním, tak dojdeme zase ke stejnému výsledku, že to zn. elektronová mikrosonda nám opět z molekuly ferokyanidu železitého dokáže opět jenom to železo, takže já nevím, jestli se tak trochu nedostáváme výčtem velmi jistě vhodných metod, vhodnějších metod už už trochu dál, než je ta otázka celá stavěná, protože jsou jisté památky, na které platí trochu jiná kritéria pro odběr vzorků, a na jiné památky se dělá zase jinak. Ono odebrat třeba vzorek z Durerova obrazu znamená, dejme tomu, kvanta zlomky μg . Tam chtě nechtě se dostávám k mikrochemickému testu jako k poslední chemické operaci a vůbec nemůžu uvažovat o nějaké chromatografii elektroforéze, izotachoforéze aj. velmi efektivní postupy, ovšem vyžadující řadu předchozích operací, extrakce, hydrolýzy a pod. Takže já se domnívám, že z nás spíš mluví taková nějaká ješitnost přírodovědce, protože co rozhodně na té zprávě neprojde na zde citované zprávě, je rozpor, jak zde řekl s. doc. Janák, rozpor mezi dosti suveréním konstatováním na jedné straně a nedostatkem přímých důkazů a rozhodně by nikomu neublížilo, kdyby byla třeba formulována záležitost tak, že papír je, dejme tomu, na hraně znečištěn klišovitou látkou, dejme tomu, pravděpodobně klišem nebo takové formulace. Totiž za to se nestydá daleko víc renomovanější pracovníci než s. Srnec, který na tom pracoval, a je to zcela běžná záležitost v této oblasti. Já když pracuji, dejme tomu, se vzorkem z obrazu Durrena, končím velmi často rovněž mikrochemickým testem, který je rozhodující a jedině průkazný, a nemohu si dovolit dávat, naše laboratoř není tak velká, máme k dispozici řadu technik, ale přece jenom tak 50 % jsme odkázáni na externí analýzu, a není možno provádět nejrůznější metody, které jsou dnes publikovány. Právě proto, že každá metoda je limitována množstvím toho vzorku daného. Já se domnívám, že diskusi tak není možno vůbec stavět, protože nové chem anal., které by dnes byly tady prováděny, rozhodně poškodí tento materiál, který máme k dispozici, protože nedestruktivní

metody odpoví maximálně na 30 - 40 % chemických problémů, nikoli na všechny. Rozhodně znovu poškodí a pochybuji, že dokážou otrástit těmi závěry, které byly provedeny v této oblasti experty z jiných vědních oborů. Znovu opakuji, že je možno napadnout nepřesné definice, vyslovené chyby v terminologii chemické a řadu nesrovnalostí, které jsme na to všichni poukazovali, jak doc. Bauer, tak doc. Janák, a téměř ty poznatky chemiků se téměř shodují. Na různé úrvni jsou psány ovšem různě důkladně. V podstatě jde o jednu a tutéž věc. To zn. nepřesnosti, nedostatek dokumentace, nedostatek parametrů, nedostatek parametrů přístrojů, podmínek reakčních atd. Ovšem domnívám se, že skutečně v tomto případě chemická věda pouze podpořila správné závěry, ale zas bych to nestavěl tak, že chemie někde je služkou a někde není služkou, protože pokud mám obraz, kde dokážu, dejme tomu, elektronovou mikroskopii v červeném pigmentu kadmium, např., tak se jedná o kadmiovou červen nebo, dejme tomu, u bělob dokážu titan, jedná se o titanovou bělobu, která byla vynalezena v roce 1920. Jasně se jedná o falzum, když to najdu u obrazu středověkého. Ovšem v tomto případě nelze tuto otázku tak stavět. Opravdu ne. Je možno kritizovat optimální výběr metod použitých. To se vracíme k úvodu, kdy nebylo vyvoláno oponentní řízení, které by určilo směr chem. výzkumu, rozsah výzkumu, ovšem za konzultace odpovědných pracovníků ostatních, protože jsou také instituce, které vůbec nepovolí, aby se do památky někdy zasáhlo destruktivním způsobem, a velmi pochybuji, že je možno to, co tady navrhuje, provádět s R, které jsou vypracovány lazurní technikou, a nemůžeme si dovolit ani zdaleko tolik, co u deskových středověkých obrazů vystavených ve Šternberském paláci a jinde. Nelze také opomíjet, bych řekl, to není sice exaktní postoj, třeba stůlům křakeláží a pod. Ovšem nutno vzít v úvahu obrovské zkušenosti

restaurátorů, ak. mal. Josefík aj., kde prostě otázka krakeláže je dnes již samostatnou disciplínou v oblasti restaurování rukopisu a malby, a jestliže jeho názor na krakeláž je takový, jak uvádí, tak rozhodně je nutno z toho vycházet a brát to zcela vážně, i když to není exaktní pohled. Je to empirie. Ale toto a mnoho jiných, skutečně myslím, že nás to zavádí všechno trošku někam jinam, tedy ten spor, a cítíme se dotčeni nepřesnostmi, chybami a tak nějak původní, ne zrovna šťastnou, volbou některých postupů. To, že byla použita emisní spektrografie a nikoliv el. mikrosonda, to se napravit nedá, jistě, ale věřím, že kdyby bylo vyvoláno nové řízení a účastnili by se toho vědečtí pracovníci, kteří mezi námi sedí, že by zvolili jistě vhodnější postupy, ale jejich postupy by více méně potvrdily totéž a pokud by něco prohloubily, dejme tomu studium primárně použitých materiálů, které jsou tam řečeny v této zprávě, tak skutečně nadneseně a jistě. Já bych si nedovolil například tak formulovat ty kap. týkající se org. pojidel s takovou jistotou, pokud neprovedu třeba u bílku hydrolytický zozklad toho bílku, eventuelně chromatografii na tenké vrstvě a td. To je námitka, která je nutno skutečně brát v úvahu a revidovat chem. partie v této zprávě. Ovšem nedá se v žádném případě uvažovat o tom, že by ty nějak nové závěry chemické měly zvrátit ^{pravdivost} těch soudů, které byly řešeny jinými experty. A pouze za cenu značného porušení té památky bychom rozšířili obzor našich vědomostí o použitých materiálech, pokud bychom aplikovali nové fyz. chem. postupy, ale, tak otázka opravdu nestojí, nejde nám o primární rozbor nebo důkladnou studii použitých materiálů z hlediska historické technologie, ale v tomto případě o podepření několika jednoduchými testy chemickými, podepření závěrů, které byly řečeny odjinud. Tak nějak to vidím já. z hlediska chemika NG.

pplk. Vojna : Já jenom ještě s. ta..... (org. věci.)

doc. Janák : Já jsem povinen odpovědět s. Vojňovi. Domnívám se, že to je pouze optický klam v té rozpornosti mých závěrů.

Já jsem se totiž vyjadřoval ~~jedním~~ k jednotlivým R, jakou roli hrála chem. mikroanalýza k dosažení výsledku. Takovým způsobem potom v básni Jelen podstatný příspěvek mikrochemie, zatím co v tom prvním hlavním materiálu představuje pouze podpůrný. Tak je třeba rozumět tomuto. No, ještě bych chtěl říct celkově k té chemii na adresu autorů, že se jim vytyká a tedy nejsem určitá nepřesnost a malé doložení daných faktů, nýbrž že z toho chem. zkoumání vyplývá celkem jednoznačně, že způsob chem. myšlení, které stálo v základu tohoto projektu, bylo dejme tomu na středně odborné úrovni, což je vážná a velká škoda proto, že právě chemie jako jediná z věd minulého století se nevylovila proti nepravosti R. Tak to je třeba vzít, to je kritika, s kterou se nedá nic dělat. Ta prostě je.

ARCHIV MÚ
Pouze pro studijní účely

s. Mencl : Já bych chtěl tady zopakovat závěr svého posudku oponentního, aby nedošlo k nějakým mylným výkladům nebo vytrhávání některých vět, jako si myslím, že to tady provedl s. Ivanov. Já bych to tady částečně ocitoval. Já jsem udělal závěr asi v tomto smyslu: přesto, že protokoly obsahují velké množství dosud neznámých zjištění a proti předcházejícím zkoumáním je zde vidět značný pokrok, nevyčerпали autoři z hlediska chemického, fyz. chemického a fyzikálního všechny možnosti a metody. To myslím, že bylo obecně konstatováno zde všemi přítomnými oponenty-chemiky. Práce postrádá vědecký přístup k problému. To myslím, že tady také není nijakých rozporů. Chybí zde obsáhlá literární rešerše k problematice dosud provedených zkoumání RKZ a obdobných zkoumání jiných R. V tom, myslím, podporuji tady názor ing. Karneta i tady některých

oponentů. V práci se projevila značná nezkušenost autorů v tom směru, že předem neprovedli předběžnou oponenturu plágovaných chemických a jiných zkoumání. To tady bylo také konstatováno. Tím by se také vyvarovali zbytečných nedostatků a chyb zjištěných až ve výsledných protokolech. To je to, co tady říká s. Ivanov, že po výsledku jsme všichni chytří, ale dalo se tomu předejít. To je také evidentní. Navíc práce postrádá přesné popisy použitých přístrojů, přesné ~~ú~~ úplné popisy pracovních metod, pracovních podmínek a na mnohých místech chybí údaje o přípravě činidel, jejich koncentracích a pod. Což je tedy obecně konstatováno a nejsou k tomu nějaké podstatné výhrady. Text protokolu rovněž na mnoha místech neodpovídá formulacím, které jsou běžné pro výzkumné nebo vědecké zprávy. Na tom jsme se celkem také shodli. Teď k otázce toho druhořadého nebo podpůrného významu těch chem. zkoumání. Píší: „poněvadž chemická, fyzikálně chem., a fyz. zkoumání mají z hlediska celkového zkoumání druhořadý, podpůrný význam, není nutno i přes zjištěné některé hrubé nedostatky v práci zkoušky v dohledné době opakovat nebo prověřovat.“ To jest to, že jsem nedospěl k názoru, že by tam byly tedy zásadní nějaké chyby v celkových závěrech. Ovšem jsou tam takové chyby, které teda neumožňují a píšou dál: „předloženou práci nedoporučuju vzhledem k uvedeným závažným nedostatkům navrhnout k publikování, poněvadž by její zveřejnění bylo více ke škodě než k prospěchu věci“, to zn. i ty pozitivní věci co tam s. , kteří zpracovávali ty protokoly, teda udělali, tak na základě těchto hrubých chyb, které podle nás, podle mě jsou značně hrubé, by byly tedy k neprospěchu věci a dosavadní nesporně prokázaná fakta o R byť v minulosti i nebo teď vámi v těch nových protokolech, by se mohla stát příčinou polemiky jak ve vědeckých kruzích, tak v široké veřejnosti, což je teda nesporné. Proto tady jako asi k tomuhle tomu. No a teď bych tady chtěl doplnit asi nebo odpovědět s. Ivanovovi.

Uvádím tady na str. 6 svého posudku, že to je k otázce toho zvýrazněného textu, který tam byl dokázán tedy fotografickou cestou. Píšu: "na jednom z těchto pozitivů (není přesně uveden)," což je taky důležité, "identifikoval un.p. Dr. Fiala z FF UK" v uvozovkách, ~~pro~~ "to vás cituju, "zvýrazněné tahy na RZ jako nepochybné zbytky písma". No a^k tomu lze tedy říci, že je nutné uvést i přesné podmínky fotografování, ne tedy jenom tu clonu, poněvadž ty výsledky, které jste tímto způsobem dosáhli, nelze objektivně hodnotit. To vám potvrdí tady přítomný ing. Doubek, který v tomto je věd. kapacita, protože, když neuvedete vlnovou délku, neuvedete filtry, neuvedete materiál, může se stát docela lehce, že se vytáhne z toho, obrazně řečeno něco, co tam nebylo, nebo naopak se potlačí něco, co tam bylo. To se může klidně stát. To vám s tím se dají dělat úplně kouzla. Pod takovýhle posudek se vám žádných chemik nemůže teda objektivně podepsat. Z toho důvodu nemůžeme potom přijmout některé závěry, které z toho vyplývají z celkových těch zkoumání a to je jenom ukázka. Takových bodů tam je teda celá řada. To vám můžu tady dokladovat, že namátkově je tam identifikace toho bílku, tak se tam uvádí, že když to zežloutne po kápnutím HNO_3 a že to je teda bílek, a je to konstatováno jako fakt^o, jako chemický důkaz a pak se s tím tam operuje, nebo že se tam dokazuje kliš, který tam v podstatě dokázán nebyl. Možná, že to má roli nebo nemá roli potom pro ten hlavní závěr. Ovšem jako chemik vám to nikdo nemůže proto schválit. Asi v tomto smyslu. Pokud by byly další dotazy, jsem ochoten dokladovat a odpovédět.

pplk. Doubek: Já bych nechtěl rozvádět ten příklad fotografie obecné, ale v takové obecné rovině, ke které se tady stále častěji dostáváme, ~~ta~~ vědecká práce potřebuje důkaz.

To neznamená, že my bychom měli tyto fotografie, mluvím z toho, co mně jako přísluší, vzít a teď je znova zkoumat nebo nevěřit jim. To bychom se nikam skutečně nedostali, ale musí skutečně mít nějakou formu určité takové, bych řekl, sdělovací etiky. Musí mít prostě určitou formu toho, co se tam událo, za jakých podmínek tato práce byla získaná. To zn., že ten autor mně tam musí říct: bylo to tak a tak děláno tím a tím způsobem, abych já měl možnost nebo kdokoliv jiný třeba namátkovou formou si toto ověřit. Tehdy je určitý podklad takový k tomu a to, už jako úzus při sdělování takových informací na této úrovni, podklad k tomu, abych mohl těmto faktům věřit a právě vzhledem k tomu, že to tady není, já bych se jenom vrátil k tomu příkladu, jak tady říkal ing. Karnet, to je to s tím UV světlem, Na př. Někdy skutečně se dostáváme do oblasti, a to není jen ten případ, jak říká ing. Karnet, tam jsou asi takové 3 nebo 4 případy, kdy je to prosím vás lapsus nebo hraničí to s lapsem. Tedy skutečně, když to vezme odborník a teď to tam je takto nedostatečně forzirován, tak může říct, prosím vás pěkně, to je nesmysl. Přeci každý ví, zůstanu u tohoto příkladu, že to UV záření tam vidět nemůžeme. Těchto příkladů je tam několik. To je právě toto neštěstí této práce, že tento informační kanál, jak jsme toto dostali, je tady porušen a tím schází i prostě taková ta věrohodnost a dokumentárnost a tím i opora toho důkazu, kterou každá vědecká práce má mít. Prosím vás, neznamená to tedy to, že bychom skutečně museli a to se také nikdy nedělá, všechny tyto věci vzít a znovu je prostě nějakým způsobem takhle prověřovat. To bychom asi nikam nedospěli, ale tato sdělovací etika nám říká, že skutečně musí to tam být. To není jenom otázka tisíciny nebo desetitisíciny, ale už to tam bylo řečeno, že v otázce zdrojů světla a všech těchto vlnových délek, které skutečně odborníkovi řeknou, jestli je to možné nebo ne. V tomhle tom vidím takovou největší slabinu těchto - této zprávy a prakt. se tato špatná

prezentace technických postupů se objevuje i u ostatních profesí.

pplk. Peněšš : Já bych se tady znovu vrátil k otázce, kterou
 jsem podotkl a na kterou mně nebylo odpovězeno.

A to jakou roli zde hrál s. Ivanov. Protože tady on se ve svém disk. vystoupení vyjádřil, že chemie tady hrála podpůrnou roli, to zn., že teď musíme dál diskut. o tom, jak ty závěry, které tam byly uvedeny, a jak se k tomu došlo, na základě čeho. I kdybchom připustili, že závěry chemiků jsou správné, nebo že je vyslovili chemici, tady se vnáší pochybnost postupů metod, které tady byly uvedeny, že jsou pochybné i celkové závěry. Mě tahle ta otázka velice zajímá, protože já jsem členem tady té VR a budeme rozhodovat o tom, co s tím dál, s tímto materiálem a to je důležité na tyto otázky odpovědět. Pořád tady není dostatečně jasno v těchto otázkách. Protože jde teda o to, do jaké míry máme brát v úvahu celý ten protokol, který se více méně zabývá otázkami použití chemických metod a z toho vyvozování závěrů a najednou se tady objevují názory, nebo názor, že chemie tady hrála jenom podpůrnou roli a podstatnou se teda stala paleografie atd. To znamená, že se to vymyká z hranic možností, které měl KÚ a do jaké míry KÚ má být garantem za publikování tohoto materiálu, nehledě už na rozhodování otázky, do jaké míry jsou postupy metod, které tam byly, lze uveřejnit. Do jaké míry jsou laické nebo nejsou laické použity. A pak potom ještě jednu takovou připomínku. Tady bylo řečeno, myslím, že Dr. Šonkou, že i ÚK PF a zde dával nějaké odborné sdělení. Já jsem byl ředitelem i tohoto ústavu, ovšem až od roku 1972. Ovšem jsem tam od začátku a pokud vím, tak ÚK žádné takovéto něco nedělal. Ani odborné sdělení ani odborné posouzení a pod., protože i když je pravdou, že zejména s. Srnec tam byl na ústavu v roce 69, na této práci dále pracoval, buď teda není nám ani dodnes dostatečně známa tato otázka, buď nadále jako zástupce KÚ VB nebo jako šukr.

osoba. My jsme se o tuto otázku blíže nezajímali, protože nás o tom dříve nikdo neinformoval, takže mě by to zajímalo, aby tady nebyla ~~xzx~~ vnášena další instituce do tohoto procesu bez toho, aby věděla, o co teda v té době šlo.

Ivanov : Promiňte, že jsem na ten dotaz před tím neodpověděl. Byl jsem do této komise jmenován ředitelem NM lit. odděl. Dr. Švehlou, řed. knihovny NM. Pak jsem zapoměl ... taktéž jmenoval Dr. Švehla Dr. Šonku a Josefíka. Tím tedy vznikla tato komise nebo skupina, nebo jak by se tomu dalo říkat. Zapoměl jsem odpovědět na otázku, zda ~~li~~ mohu, ~~jak~~ jak říkal s. Langer, doložit postupy nedostatečně prokázané. My jsme loni v dubnu předali KÚ naše takové zápisky, poznámky, protokoly, které jsme vedli při jednotlivých pokusech nebo zkoumáních. Bylo jich celkem 4323 listů poznámek, 307 negativů a 19 kontaktních otisků. S. Vojna o tom ví, ~~prakticky~~ potvrzoval nám to. To znamená že tyto materiály, že jsme si tyto protokoly, lidově řečeno, nevycucali z prstu, ale že poznámky k tomu, jak docházelo k určitým zkouškám, jak docházelo k určitým závěrům, obsahují tedy 4323 listů. Tak to je další dotaz. S. Mencloví jsem snad chtěl říct jenom tolik, že teď, když mně odpovídal, že necitoval právě ten svůj závěr. Cituji ho : „ke kapitole Závěr na str. 169 lze říci, že na základě řady zjištěných skutečností při zkoumání RK je tento R palimpsest. Ostatní závěry, jak vyplývá z uvedených našich nedostatků, nejsou v práci dostatečně podloženy, takže je nelze přijmout. " Ovšem tento jeho závěr se týká i všech restaurátorských zjištění i všech paleografických zjištění. Pokud by on v tom svém závěru měl slovo, že z hlediska chemického to nelze, to je něco jiného, ale on tady o chemii nemluví. On to chápe celkově, že celkové naše závěry na str. 169 nelze přijmout. Pokud by ta formulace zněla,

že na základě nedostatků chem. zk. domnívá se, že chem. zkoušky nebyly provedeny dostatečně atd., souhlasím s ním, ale s touto formulací, ~~která je zvláštní~~ kterou vztahuje na celý komplex i na další vědní obory, nesouhlasím. Potom tady s. doc. se ptal, nebo říkal, jakto, že já tvrdím, že chemie je podpůrná. Tak já totiž vycházím z oponentských posudků. Já to ocituji : " S. řed. Janák říká: „ chemické zkoušky mají v této spojitosti,“ tedy průzkumu „převážně podpůrný význam“. Další, s. Karnet říká : mluví o kladu, že je nůtno uznat klad, že bylo zjištěno, že je to palimp- sest. Cituji : " tento klad není však zásluhou zkoumání chemického". S. Mencl říká, přesný citát : " Poněvadž chem., fyz.chem., a fyzikální zkoumání mají z hlediska celkového zkoumání jen druhořadý (podpůrný) význam, není nutno" atd., „ je opakovat. " To jsou citáty ze tří oponentských posudků, takže to netvrdím já, to tvrdí soudruh, snažil jsem se to ocitovat přesně, aniž bych to vytrhl ze souvislosti. Můžu to ocitovat ještě o něco dál. Takže tito s. došli, tedy konkrétně s. Mencl, říká, že běží jen o druhořadý (podpůrný) význam.

pplk. Vojna : Jestli mohu ještě dva dotazy na s. Ivanova.

Tedy ten závěr, že chemie je v tomto případě jenom podpůrná, to není jeho názor?

Ivanov : Já se domnívám, že na základě toho, co se zjistilo, i metod, kterými jsme na to došli, ať nejsem chemik, se domnívám, že ty závěry, k nimž jsme došli, že chemie v nich slouží skutečně jako podpůrná. V tom že mají všichni s. pravdu.

pplk. Vojna : Takže to je i váš názor. A z hlediska obsahu celkového a řekněme i kvantitativního, z hlediska obsahu celé té expertizy, těch vašich protokolů, je tam chemie podstatná či nikoliv?

..... Tady je také otázka ~~historického~~ ~~základu~~ základu. Zda je podstatná chemie ve vztahu ke zkoumání pravosti rukopisů či nikoliv a nebo zda chemie, chem. metody a prostředky zda jsou podstatné z hlediska samotné expertizy? Bez ohledu na to, jestli tato expertíza bude mít podpůrný nebo podstatný význam pro zjištění otázky pravosti. To jsou dva log. základy.

Ivanov : Já myslím, že chemie souvisí s ostatními vědami, že není možno ji oddělovat, ale nejsem chemik, abych natolik mohl říci, že kdyby se provádělo všechno to, co s. s. navrhuji jako doplňující, to, co se mělo udělat, jestli by se došlo k něčemu jinému. Natolik nejsem chemik. Já se domnívám, že to říkal tady již s. Tomek a další, že asi nikoliv, že by se tím poničila větší část a že asi by se tyto naše závěry na str. 169 mohly chemicky zpřesnit, ale nezměnily by se. To zn., že zase jde o palimpsesty, že běží o odlišný nestředověký způsob zpracování atd.

pplk. Vojna : Jestli mohu ještě upřesnit. Jde mi o to, jestli podstatná část posudku, který jste zpracovali, tedy protokolů zkoumání RKZ, je charakteru chem. zkoumání nebo paleografických.

Ivanov : Já plně chápu s. JUDr., kam mě chce dostat. Já se domnívám, že to nejde oddělovat a jako nechemik se neodvažuju na to odpovědět.

pplk. Vojna. Dekuji a druhou otázku. Uváděl jste tady, že jste odevzdal něco kolem 4 tis. listů. To potvrzují. Byly všechny materiály odevzdány. Nicméně myslím si, že patrně ne všechno tam bude obsahovat jaksi ~~z~~ všechny vaše koncepty atd. To ovšem není podstatné. Podstatné by bylo z tohoto hlediska, zda na základě

těchto materiálů, které tedy jsou v držení Ú a které jste jako zpracovatelé měli pochopitelně k dispozici, jestli je možno odstranit všechny vady, opakují, všechny vady, které jsou vytýkány z hlediska v rámci oponentního řízení ?

Ivanov : Tedy část jich je možno odstranit a po spolupráci případně zdejšího fotooddělení by se mohly určité nedostatky, tam, kde běží třeba o popis, u mikroskopů, že tam není uveden a další věci, že by to šlo udělat. Je to v několika bednách. Předpokládám, že oponenti se tím probírali, takže to znají a že znají i těch několik set fotografií, které tam jsou. Museli bychom se na to znova pódívat. Tím odpovídám na to, že mnozí oponenti se domnívali, snad že vůbec nic ^{tu} neexistuje. My jsme vždycky na závěr něčeho to podepisovali dole s datem. Takže to tady existuje, ale poněvadž je toho skutečně tolik set, tak je těžko, abych v tuto chvíli řekl, co lze odstranit a co nelze odstranit. Ale každopádně se domnívám, že by bylo možná, s tím jsme se ovšem tady bohužel ještě nedomluvili, sám za sebe se domnívám, že by přece jsme tady měli zvážít především, co s tím dál. Plně chápu KÚ, plně chápu to, že jsou zde chem. nedostatky a že máte právo na ty chemické nedostatky poukazovat. Na druhé straně je třeba zvážít, že tu existuje ~~obec~~ ^{obec} obhájců, která přivítala by s nesmírným potěšením, někdy možná s nacionalistickým potěšením, že se tu vlastně nic nedokázalo a že vlastně ty všechny pokusy byly chybné nebo nedostatečné. Tak abychom zvážili, jak z této situace. To je vlastně asi smysl tady toho sedění. Možná, že by stálo za úvahu uvažovat, kdyby někteří chemikové, třeba tady s. Karnet jako náš oponent nejzákladnější, nebo př. s. Janák, případ. další, se zamysleli nad chemickou částí protokolů, co by z toho se mělo vyškrtnout, aby nenahrávalo obhájcům. Když totiž se zase vydá prohlášení, že, dejme tomu, pokusy nebo protokoly, nebo záznamy,

nebo ať už se to vede jakkoliv, nebyly prováděny vědecky a že se tedy nedokázalo, že běží o podvržeky. Já se domnívám, že by to nebylo moudré. Každopádně si myslím, že jako MK jako objednatel celé této věci, že by i oni měli zvážit, jak tedy z toho dál, poněvadž to neběží jenom o nás 4 nebo nás 3, co tu sedíme. Ty otázky mají i další dopad a, že by M jako majitel R mělo k tomu také říci své, že by jistě bylo vhodné uvažovat, v jaké formě zpřístupnit případně oprava~~né~~ ty chemické pasáže a zpřístupnit celkový soubor těch protokolů vědecké veřejnosti. Osobně se domnívám, že by bylo a myslím, že to navrhuje i s. Mencl, že by bylo užitečné předat všechnen tento komplex, to zn. i s těmi 4 tis. a s těmi dalšími stovkami negativů do M s tím, že by (Dr. Šonka dokládá s posudky oponentními, to by bylo potřeba, by tam byly k dispozici a případně jestli bychom ~~nikdo~~ říkám, ~~nikd~~ chemik nikdo z nás není, to je také kuriozní situace, těžko, abychom na chemii odpovídali, ale že by možná stálo za to, kdybychom se v nějakém ~~ovně~~ ^{vání} případně určeném kolektivu sešli a zvážili, které chemické pasáže by měly odtamtud případně být opraveny nebo vypuštěny, při ^{padně} ten laser, poněvadž o něm se domníval s. Janák, že byl dělán špatně, i když tedy faktem je, že na druhé straně ten laser byl první na světě, že to nikdo před náma nedělal a dělalo se to tedy špatně. To chápu z vašich posudků, ale že by se tento fakt, že tu v ČSSR se pokusilo na to jít nějakým novým způsobem, že by to nemělo být opomenuto. Prostě je třeba nalézt přijatelné optimální řešení jak pro Ú jako takový, tak pro MK, tak pro NM, tak i, a na to se nesmí zapomenout, řešení, které by zabránilo obhájčům znovu vystupovat s tím, že R jsou pravé.

Mencl : To je sice hezký návrh ovšem, že některé pasáže totiž jsou dneska jako historie. Vy jste ~~u~~ám třeba s tím laserem do toho zasáhli. Ten zásah tam bude a bude tam i

pro příští generace, tudíž badatelé třeba v dalších generacích s tím budou muset počítat. Proto se to nedá vymazat. Zrovna tak některé jiné zásahy a rovněž některá jiná zkoumání. Je fakt, že některé věci by tam šly opravit. To jsou evidentní chyby třeba v tom názvosloví, nebo vyjadřování, různé ty formulace, případně doplnit na kterých přístrojích to bylo. Nevím, jestli se podaří nebo jestli by se tam podařilo třeba to nějak udělat ty podmínky, poněvadž jestli nejsou podchyceny ve vašich poznámkách, a o tom pochybuju, třeba že to tam bylo pečlivě uděláno, poněvadž když se to takhle sepíše, člověk má potom k tomu takový svůj názor, tak to už je problematický. To teda já si v tomhle stádiu netroufám říct, že by to šlo bezezbytku opravit. Jisté je, že něco by tam opravit šlo, to zn. ty menší chyby, ovšem ty zásadní, ty hrubé nedostatky jak v popisu těch metod, ale hlavně těch podmínek, to je tedy otázka velice problematická a právě to je také ten motiv, proč to tedy zamítám v tomto rozsahu, tak jak je to popsáno, publikovat, poněvadž tam byste se ocitli v palbě obhájců pravosti R, poněvadž by na to mohli právem poukázat, že jsou podmínky naprosto nepopsané, že to mohlo bejt tak nebo tak, a byla by z toho skutečně ta polemika a taková situace, kam bysme se dostat nechtěli.

Churavý...:..

Jestli dovolíte ještě pár slov, chtěl bych říct.

k věcné záležitosti vyřešit ve VR,

ale zaujala mě ta poslední zmínka o možnosti napravení toho, co se jaksi nepodařilo v tom protokolu. Ono ne nadarmo se říká, co je psáno, to je dáno, a protokol v našich rukách je vždycky velmi vážná věc. Myslím si, že protokol o takové věci, jako o které jednáme, je tím vážnější a domnívám se, že je třeba podpořit s. Mencla, který říká, že stěžlí by šlo v tom protokolu něco opravit, protože napomáhat něčemu, to bysme se mohli dopustit ještě chyby na druhou, protože bysme mohli třeba v dobré vůli něco

udělat pěkné, bysme zastřeli to, že to vlastně pěkné není a vlastně bysme se mohli sami stát tím způsobem jakýmsi falzifikátory. Pokud jde o to využít těch poznámek, no, když je nevyužili ti, kterým protokol sestavovali, mám málo víry v to, že tam bude něco mnoho k tomu, aby se tam mohli skutečně doplnit fakta. Jestliže je nevyužili, ty poznámky, tak pak jistě k tomu měli také svoje důvody. Tak mnoho na to spoléhat ani to by snad nebylo dobré. Již předem se domnívám, že bych pro takovou věc být nemohl.

pplk. Penzěš : K této otázce, co tady byla řečena. Třeba si, s, uvědomit, že dneska nejsme v době nár. ohrožení, kdy, jestliže budeme vycházet z toho, že v této době, řekněme, ty R vznikly, a autorům tedy nešlo o to, zda někdo uzná pravost nebo nepravost, ale plnilo účel, to zn., aby uvědomilo český národ, dneska o toto nejde. To zn., že my si musíme být vědomi vědecké objektivity této věci a teď jde o to, abychom si s konečnou platností řekli, i oponenti, zda postupy, které byly uplatněny, kde se tedy ukazují určité chyby, jsou tak podstatné, že mohou zpochybňovat vůbec metody použité a když teda zpochybňovat metody, to zn. zpochybňovat i závěry a mě zatím nikdo nepřesvědčil, že i ty závěry, ke kterým se došlo bez ohledu na to, zda se mluví o podpůrnosti nebo nepodpůrnosti chemie, ta svou roli tady sehrála a teda si musíme uvědomit především tuhle tu otázku a z toho základu řešit i to, zda vůbec je možné připustit nejenom otázku publikace těchto materiálů, otázku jejich odvezdání NM nebo pod. jako materiál, který by měl sloužit k případným dalším výzkumům. To je důležitá otázka, kterou je třeba si uvědomit, protože plně sdílím názor, který tady byl vyjádřen, abychom se nedopustili další falzifikace, protože měnit protokoly, to je falzifikace. Je možné doplňovat protokoly, ne je ovšem pozměňovat.

..... Ještě s. Šonka neodpověděl na otázku, jakou úlohu tam hrál ÚK PF.

Šonka : Já nevím, proč bych na to měl odpovídat já, protože já jsem byl v této souvislosti někým, kdo o tom nerozhodoval.

Uváděl jsem to v našem celkovém vyjádření. Vím, že o tom tolik, že to bylo dokonce v plánu vědeckých úkolů ÚK PF, kam to v této souvislosti přešlo jako osobní úkol s. Srnce. Ovšem jaké úkoly nebo osudy dál tento úkol v tomto Ú měl, mně známo není. Vím jenom, že ~~ke~~^{onomu} sdělení tehdejšímu došlo na podnět akademika Vaněčka.

pplk. Vojna - Zřejmě to tam přešlo osobou zpracovatelů, nebo hlavních zpracovatelů, expertů, to jest Srnce a Sitty, kteří byli v té době přemístěni z KÚ VB na ÚK PF a promiňte Sitta zůstal u nás. Ovšem i v té době celá expertíza neustále byla zpracovávána na KÚ VB jako garanta, takže ÚK nefiguroval jako subsidiální pracoviště nebo něco takového. I v té době, kdy Srncem dělala některé zkoušky na ÚK PF, v téže době dělala podobné zkoušky nebo jiné návazné práce prostě Sitta, který zůstal na KÚ až do své smrti.

Dr. Zázvorka : Dovolíte, já jenom velmi stručně, poněvadž několikrát tady bylo vyvoláno NM. Ze stanovoska NM a našich pracovníků my jsme a musíme zůstat neutrální. Pro nás neexistuje zatím otázka, jestli R jsou pravé nebo nepravé. Pro nás existuje vrcholné opatrování této kulturní (vrcholné) památky. Po jiné stránce, zda protokoly nebo co vůbec s protokoly a dokumentací k nim, to nezávisí od nás. Objednavatelem bylo MK. My jsme řízenou jednotkou a v rámci MK, ~~právní~~ ČSR a bude záležet na tom, jakým způsobem rozhodne a postaví se k tomu jednak jistě VR,

jednak vedení samotného KÚ a vzájemná dohoda mezi KÚ a MK ČSR, protože mám dojem, že my nemůžeme a také nechceme nějakým způsobem ovlivňovat. Kdyby to mělo být uloženo u nás, jisto jistě by tomu byly dány určité podmínky, za jakých by to bylo, aby nedocházelo k nějakým nedopatřením nebo znevážení nebo exploataci nebo nevím, jak bych to řekl. Nebo aby to nebylo zdrojem nějakých potýček, protože NM není a nemůže si dovolit takovou věc, aby se dneska dostávalo do takové masy, která byla, když národ potřeboval se obrozovat, jak tady bylo správně řečeno. My jsme si toho vědomi. Pro nás to dneska je kulturní památkou. Znova opakuji ať + nebo - a jakožto s takovou bychom s tím nakládali. Pokud je to naše památka a s těmi ostatními dokumenty potom tak, jak bude rozhodnuto. Prosím, to my nemůžeme ovlivňovat a nechceme také ovlivňovat.

Dr. Andrlík : Jelikož diskuze se chýlí ke konci, rád bych v navázání na slova řed. M s. Dr. Zázvorky na začal asi tolik: Je samozřejmé, že na základě dnešního jednání, zejména na základě závěrů z vaší VR, budeme informovat vedení našeho ministerstva, to v první řadě. V druhé řadě bych chtěl, aniž bych jako nějak předcházel závěrům VR, protože na to nemáme nikdo z nás právo a toto nechceme činit, chtěl bych naznačit, že plně chápeme jako zástupci rezortu kultury, že je na KÚ, jeho vedení a VR při dnešním jednání, aby rozhodli o tom, jak naložit s výsledky práce, která vznikala na půdě tohoto Ú a která jeho půdu by mohla opustit jedině se souhlasem vedení. To zn. jenom při jistém ztotožnění nebo prostě jistém stanovisku k tomu materiálu. Hovořím o tom proto, abych dal najevo nejen to, že jsme si toho vědomi, ale abych zároveň informoval členy VR o tom, že by bylo z našeho hlediska velmi účelné, kdybyste mohli uvážit, ať již váš závěr a závěr vedení Ú bude jakýkoliv, kdybyste mohli uvážit tu okolnost, že MK bude nuceno jménem NM žádat při uzavření tohoto programu

určitou stručnou charakteristiku, jakým způsobem bude tato celá věc uzavřena a jak bude pochopitelně formulována, nemůžeme a nechceme ovlivňovat. Je nabíledni, že by MK pro potřeby NM musí nějaké stanovisko obdržet. To je jeden zřetel a druhý zřetel je zřetel dokumentační a prosím bych vás, abyste uvážili, že NM pro svou vlastní dokumentaci bude potřebovat alespoň minimální údaje určující fakta týkající se míst a rozsahu provedených zkoušek. My totiž ručíme před touto společností za kulturní hodnoty, které nás rezort spravuje a které v daném případě jsou uloženy v NM. Ty kulturní případy, v daném případě 4 R, prošly určitým stádiem chem. zkoušek, o nichž tady dnes padly zmínky, do jaké míry může, nemusí atd. ohrozit i třeba dlouhodobé působení tyto R. Pro další nakládání s nimi, aniž bychom v dané chvíli předpokládali a my to nepředpokládáme, to vás ubezpečuju, s., že bychom nějak v dohledné době znovu měli zájem podrobit R nějakému chem. zkoumání nebo jakémukoliv zkoumání tohoto druhu, protože ty R samozřejmě každým takovým zásahem trpí, ať už konstatujeme nebo nekonstatujeme nějaký faktor okamžitého poškození, ~~Leč~~ v zájmu dokumentace bude zapotřebí, aby bylo nějak charakterizováno v rámci té stručné zprávy, jaké zkoušky na kterých místech, znovu opakují, byly provedeny třeba bez výsledku. To záleží na vašem posouzení, ale aby v dalším stadiu v rámci ^{muzejní} dokumentace bylo patrné, že ~~je~~ to poškození, už jenom ~~teno~~ tento zřetel, protože víme, že tam k určitému poškození muselo dojít při odbírání vzorků, že to poškození nezpůsobil třeba s. řed. Vrchoťka, když vytáhl ty R z trezoru, ale naopak, že bylo způsobeno tím konkrétním zásahem chemika, který zkoumal vzorek. Promiňte, že jsem s touto věcí vystoupil, znovu opakují, naprosto jsem neměl zájem nějak ovlivňovat výsledky rozhodnutí rady ani vedení Ú. Uzáváme plně, že je v kompetenci Ú, ale tyto dvě prosby já jménem MK vznáším, protože

bez jejich splnění bychom dost dobře nemohli se zase postavit, řekl bych, vůči dalším generacím, jestliže by NM nemohlo v rámci dokumentace k těmto R uložený ^{mít} tyto min. údaje .

Ivanov : Plně chápeme důležitost v kompetenci, ale žádal bych vás, abyste zvážili, zda li to, co bylo nového zjištěno, a myslím, že toho tady bylo zjištěno hodně, opakují to, co jsem již před tím říkal, že tady běží o nové kvalitativní zjištění, o nichž 150 let neměl nikdo potuchy. Tak po mém soudu by bylo užitečné, aby badatelská veřejnost nebo v M, aby tyto výsledky byly, aby se vědělo, poněvadž dejme tomu s. tady navrhuje, aby se to nepublikovalo, prosím, ^{ale} jsou tady fakta, která se nově zjistila a teď je otázka, ^{já} nevím co, k čemu se může dospět, dejme tomu, když ^{ste} došli k závěru, že se to nepředá M, že se to nepředá objednateli MK, pak jak dejme tomu jak za 20 - 100, let se bude nad tím bádát a kdo bude vědět, že jsou to palimpsesty, že tam je spodní žalmy Davidovy, že to je 14. st. atd. Takže nejde o to, abychom potlačili chemické chyby, ale jde zde o to, aby se tu zvážilo, do jaké míry to nové, co protokoly přinášejí, do jaké míry, aby to vědecká veřejnost znala a věděla. Poněvadž to víme my tady, teď jsme o tom hovořili, ale za 50 let přijde někdo a začne to zkoumat a zjistí třeba, že jsou to palimpsesty, což se zjistilo teď. Tak abyste na toto pamatovali.

Za správnost přepisu
Ha. *V. S. J.*